

ÁRJEGYZEKÉ

azon

LEGUJABB MAGYAR KÖNYVEKNEK,

melyek

Heckenast Gusztáv kiadó-hivatalában Pesten,

egyetem-utca 4-ik sz. a. megjelentek, és minden könyvkereskedésben kaphatók:

Három fontos vélemény Renan „Jézus élete“ felett.

Kulmféle theologiai szempontokból fejtegetve. Eltetter H. potsdami lelkész, Van Osterzee S. J. utrechti hittudor és tanár, és Ij. Coquerel Athanas párisi lelkész által Magyarra fordította Torkos István. 8-rét. (168 lap.) Borítékba fűzve ára 80 kr.

Salamon Ferencz. Magyarország a török hódítás korában. Nagy 8-rét. (431 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 80 kr.

Zschokke Henrik után Áhitat órái. Kiválogatva és fordítva Szász Károly magyar tud. akadémiai tag által. Két kötet. 8-rét. (348, 441 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 50 kr.

Jancsovics István. Kirándulás Istambolba az 1863-ik év április havában. Tizenhét aczélmetszeti képpel, és Velence városának és vidékének térképével. Nagy 8-rét. (121 lap.) Diszkötésben 5 ft.

Dr. Ballagi Móricz, tanár. Új teljes magyar és német szótár, tekintettel az egyes szók helyes kiejtésére, rokonságára, valamint azoknak hajlítása, fűzete s különböző értelmeinek körülírás által meghatározott szabatos előadására, különös figyelemmel levén a természettudományokban, az új törvényhozásban, a kereskedelemben stb. szokások, szak- és műszavakra. Magyar-német rész. Második bővített kiadás. 8-rét. (728 lap.) Borítékba fűzve 4 ft.

Irodalmi kincstár. IX-X. kötet. Szerelem dalnokai. Fűzve egy-egy kötet 70 kr. Diszkötésben egy-egy kötet 1 ft.

Újabb magyar lantosok. Petőfőtől maig. (Petőfi S. arcképevel.) K. 8-r. (320 lap.) Fűzve 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Gr. Majláth J. Magyar regék, mondák és népregek. Fordította Kazinczy Ferencz. Kiadta Kazinczy Gábor. 8-rét. (VI. 861 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 50 kr.

Asbóth L. A hadvezér és a hadtudomány alapelvei. Az újabbkori hadjáratok történetével felvilágosítva. Két kötet. 8-rét. (320, 349 l.) Fűzve 5 ft.

Frankenburg Ad. Az öreg Bolond Miska kalandjai, szárazon és vizen, mennyben és pokolban. 8-rét. (287 lap.) Fűzve 2 ft.

Zilahy Károly. Magyar koszorúok albuma. Írói élet és jellemrajzok. Mutatóval és tizenegy aczélmetszettel. Nagy-8-rét. (120 lap.) Diszkötésben 5 ft.

Bajza összegyűjtött munkái. Második bővített kiadás Toldy Ferencz által. A szerző arcképevel. Hat kötet. 8-r. (207, 221, 206, 235, 215, 256 lap.) Nyom. papíron fűzve 4 ft. Velin-papíron, diszkötésben 8 ft.

Virág Benedek. Magyar századai és poetai munkái. Harmadik kiadás Toldy Ferencz által. A szerző arcképevel. Hat kötet. 8-rét. (252, 218, 198, 191, 224, 239 lap.) Nyom. papíron fűzve 4 ft. Velin-papíron, diszkötésben 8 ft.

Gróf Széchenyi István politikai iskolája, saját műveiből összeállítva. Két kötet. N.-8-rét. (384, 456 lap.) Ára fűzve 5 ft.

Jósika Julia. Pályavezető. Jó tanácsok világba lépő fiatal leányok számára. Kis nyolczadrét. (432 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. Diszkötésben 2 ft. 80 kr.

Tárkányi Béla. Hajadonok őrangyala. Katholikus imakönyv. Tizenhatadrét. Nyom. papíron két képpel vászonba kötve 1 ft. Velin-papíron öt képpel bőrből kötve, aranyvágással 2 ft. 50 kr. Diszkötésben 5 ft.

Figyelmeztetés a t. cz. vidéki közönség számára, különösen oly helyekre nézve, a hol könyvkereskedés nincsen. — Megrendelések a fennhirdetett könyvekre egyenesen a fennevezett kiadó-hivatalhoz intézhetők, a mely a szétküldést pontosan posta-úton eszközöndi, és pedig azon esetben, ha a megrendelt könyvek összege legalább 2 főt tesz, bérmentesen. Az illető összeg vagy előre beküldendő a kiadó-hivatalhoz, vagy a könyvek átvételekor a posta-hivatalnak kifizetendő.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1864.

Pest, május 8-án 1864.

Előzetes félételek 1864-dik évre: Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 16 ft. Fél évre 8 ft. Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illetőleg, 1863. november 1-től kezdve: Egy, négyzetor hasábját petít sor ára, vagy annak helye, egyszeri ígátánál 10 krba; háromszor vagy többszöri ígátánál csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetsiményeket alfogad, Hamburg és Altonában: Hansenstein és Vogler. — M. Frankfurtban: Otto Mollten és Jaeger könyvkereskedés; Bécsben: Oppolitz Alajos. — és Pesten: a keret-sz. gazdászati ügynökök in. József-ter, 14. sz. a. Bélyeg-díj, külön minden ígátás után 30 ujkr.

Németh Ferencz, néptanító.

Egy küzdelemteljes, de közhasznú és szép pályá érdemeiben megöszült bajnokának igénytelen arcképét veszi ezuttal az olvasó közönség. A fiatal nemzedék oly örömet néz végig egy ilyen tapasztalat-s érdemű hosszú életkoron, — én meg némi tartózkodással bár, de mindamellett is örömteljes lélekkel kísérem meg, összeszedni a hosszú élet szerény érdemvirágait, hogy azokat egy csomóba fűzve, mások épülésére, fiatal pályatársai buzdítására, 83 éves szellemi napszámunk [redős homlokára illeszsem.

Németh Ferencz, a b.-somogyi ref. néptanító nevezte, született Csöglén, Veszprém megyében, 1781. nov. 6-án, közrendű nemes szüléktől. Anyja nem sok idő múlva elhalván, a mostohát nyert 4 éves fiút atyja testvére, az időben füzes-gyarmati esperes-lelkész, vevé apai gondjai alá, kinél elemi iskoláit végezvén, a nagybátya hason-koru gyermekével együtt a sárospataki főiskolában kezdé meg gymnazialis tanulmányait, honnan négy év múlva Debreczenbe ment, itt azonban unokafivére épen a philosophiai tanfolyam bevégzése felé már ekkor harmadszor állván be katonának, a hű atya szívet annyira megsebzé, hogy e percztől kezdve az iskoláit kitünő sikerrel folytatt, példás erkölcsű gyámfiu is el lön általa hanyagolva. Részen tehát ennek, s más részről azon körülménynek, hogy az ifju ép ekkor a pályaválasztás küszöbénél állott, tulajdonítható, hogy a Lőcsén a német s tót nyelv elsajátítása végett eltöltött sanjaru egy év után édes atyjánál zörgetett, s örökösödési illetékébe beszámítandó 300 főt kért, hogy Pesten a jogi pályát megkezdhesse, de a mi tőle a mostoha még mostohább tanácsa folytán megtagadtott.

Ez időre esik — a mi ismét szép tehetségről tanuskodik — nagybátyjának ajánlására, a Bécsben Decsy Sámuel által szerkesztett „Magyar Kurir“ irodájába való meghívása is, de a mely állomástól

egy kis betegségről késedelem miatt elűtett. Ekkor találkozott a megye székhelyén, hova szintén alkalmazásért folyamodni ment, egy hajdani tanultársa és barátjával, fiával egy ép akkor b.-somogyi nagytekintélyű esperesnek (Szentgyörgyi István), mely találkozás aztán egész jövőjére befolyással lön. A világi pályáról álmadozott ifjut nem sok idő múlva, 1805. márczuz 5-én már Belső-Somogyban találjuk, s reá négy nap múlva mint már bekeblezett tanítót a belegi anyaegyházban, hol 3 évet töltött; innen a nagy-korpádi egyházba vi-

által a legjobb tanító számára kitűzött 3 darab arany jutalmat, az egész tanító-testület egyező akarattal, neki ítélte oda a körlelkési értekezlet.

Azonban ennél is fényesebb tanubizony-sága nevelői tapintatának az egész megyében mindenki által tudott tény, hogy községből, mely az ő odamenetele idejéből ma már csak 3 férfit s négy nőt tud fölmutatni, emberemlékezet óta egyetlen bennszülött sem állt a megyei börtönben; azonban a néhány évvel ezeltő divatba jött ki-s beházasodás ma már itt is más irányt kezd adni a nép erkölcsi életének, de a mire a mi jó öregünk, Isten s lelkiismerete előtt megállhatván, így szokott folsóhajtani: „ezeknek a lelkét nem én tölem fogják kikérni!“

A gyönyörű kis imaház, harangok, s a csak 3 évvel ezeltő fölépült, és sok fényes anyaegyháznak is diszére válható iskola, nemkülönben a szépen rendezett melléképületek megint csak az ő közreműködő buzdításának köszönik léteüket.

Neje, egy általa még 1808 ban Belegben nőül vett szép lelkű árva, — kitől 1853-ban fosztatott meg — 3 leány, s ugyanennyi fiugyermekkel örvendezteté meg, s míg az elsőket tisztességesen ki-házásítá, ez utóbbiakat terhes hivatala mellett is még a latin iskola első pár évi tantárgyaira is maga oktattván, szerény életmód mellett lelkészékké taníttatta, kik közül azonban, nem csekély fájdalomra, ma már csupán Ferencz nevű fia, jelenleg k.-dombói lelkész, e. m. tanácsbíró, s a prot. közönség kezén forgó „Keresztyén imakönyv“ szerzője, van életben.

Szintén ő vevé le az anyai emlőről s nevelé egész 10 éves ritka készütségű, s fájdalom, hogy ma már csak boldog emlékezetű, pesti papnöveldéi r. tanár, Peti Józsefet is.

Mint ember, szelid és békeszerető, és sem gyülekezetében, sem azon kívül senkivel soha összeütközésbe nem jövé, e szép természete

NÉMETH FERENCZ.

miatt nemcsak az egyháziaktól, hanem még a világiaktól is — kikkel mint jegyző szintén hosszú ideig vala érintkezésben — közbecsüléssel tartott, s mint ilyen tartatik maig is.

Egész életén át magyar ruhában járt, s midőn 1860-ban két lelkész fia ugyancsak illetékesen öltöztetve hozzá beállított, végig-hosszan nézvé rajtuk, így kiálta föl: „no iszen, ideje is, hogy már egyszer utolértek, hanem én attól tartok, hogy nálatok ez csak módi marad!”

Ennyi az, mit néptanítói nesztorunk életéből szerénységgel közölhetünk. Mint látszik, ily hosszú életen át neki is kijutott a keserüből, mihez ha még a múlt őszszel történt kirablását, s gazul megköttetését is hozzá számítjuk, nem tudjuk, hogy mit csudáljunk inkább: azt-e, hogy a nehéz hivatal 59 éves terhe — vagy a mellékes szenvedések alatt még eddig le nem roskadt. ... Az a szép lelki erő, mely a szerencsétlenségben a keresztényi megnyugvásnak szokott szülő anyja lenni, nem engedé nála megtámadni a testet s ennek tulajdonítható, hogy még most is oly erőnek és egészségnek örvend, hogy fia vagy a szomszéd ismerősök meglátogatására mindig gyalog szokott — hogy saját kifejezését használjuk — elbarkácsolni.

Kívánjuk, hogy példás élete még sokáig legyen valamennyi néptanító tükré.

Molnár István.

Az én újja születésem.

Áldhatom én végzetemet,
Hogy veled megösmertett,
Mert a bánattól már régen
Koporsóba kelle tennem;
De általd
Kebledben új remény fakad...

E földön te vagy mindenem,
Tied szerelmem és szívem;
Sőt, ha meghalni kellene,
Az sem esnék nehezemre;
Mert te érted,
Nem áldozat az az élet.

Hogy mért szeretlek ily nagyon
Égből küldött jó angyalom,
Ha nem is mondom el, tudod,
Lelked mondhat elég okot;
De én bennem
Egy kincs van, lángoló szívem.

Sőt még égő szívem egén
Te vagy a ragyogó napfény,
Te vagy üdvöm, boldogságom,
S hogy én birjalak, csudálom:
De félek is,
Hogy megcsal a remény, s a hit.

S ha csakugyan megcsal engem
Az én hitem és reményem:
Szívem lángja emészden meg...
Mert nélkülöd ez az élet
Átok lenne,
Mely meghalnom sem engedne.

Vida István.

A Tisza bőlesője.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

Második rész.

Ötödik kirándulás.

Kamara. Veresmart. Boszók Máramaros gyümölcsöse. A gyémánt hazája. Fehérpatak. Vasbányák és gyárak. Rabó. Borkút. Körösmező. A ruthének. Lengyelhatár.

(Folytatás.)

Alig tud elválni az utas e gyönyörű képtől, hogy tovább hatoljon a mindig regényesebbé váló Tisza-völgyön, mely nem-sokára újra kitarul, hogy a Petrősa felől jövő Vissó vizét felvegye.

E pontnál a Tisza csaknem ép szöglet alatt északnak fordul, s erejéből, melynek

nagy részét eddig is Vissóból vette, felhagyva, szerény hegyi folyócskává váljék, melynek partjait friss zamatu erdőség és többnyire szűk völgy öleli körül, mint a Sebes-Körösét a Királyhágó körül.

A szirtok az egykor ugynevezett átmeneti korszakhoz tartoznak, kékes kovag- és agyagpala-tartalommal, melyek néhol, — mint Fehérpatak közelében, — annyira kifejezett rétegeket képeznek, hogy bátran alkalmazhatná fedélzetre az ember.

Fehérpatak és Trebusa vagy Trebusán, két egymás mellett levő telep, melyeket csak a Tisza választ el egymástól. — Az utóbbi szerény ruthén népségű helység; az elsőnek a kinstár vastermelési ipara adott lételet.

A fehérpataki olvasztó építése csak tavaly lett bevégezve. Kiállítása nagyszerű és a legújabb vívinányok felhasználásával rendeztetett be. Fuvói oly erősek, hogy mérsékelni kellett, nehogy fész ereje a gépezetet szétbontassa.

A fehérpataki vasöntőde elkészülte előtt csak *Kabola-Pojánán* volt a kamarának vastermelése, de ez a Bach rendszer idejében csaknem teljesen hitelét veszítette, oly rosz vasat termelt az azon a helyen és anyagokból, melyen és melyekből kevés évvel az előtt ágyukat és puskákat teremtett az ügyesség.

Most a nagyobb vastermelés ide van állítva; 1861-ben a kamara összes termelése 27,000 mázsa volt, melyből 10,000 mázsa vert vas. Ha ehhez a dolhai Teleki-féle vasgyárnak mintegy 10,000 mázsányi termékét vesszük, Máramaros jelenlegi vasproduktója mintegy 30,000 mázsa; pár év alatt azonban, ha a fehérpataki műöntőde munkában lesz, bizonyosan fel fog emelkedni negyven ezerig. *)

A kamara 18 vasbányát mivellet. Ezek közül azonban némelyik, például a budfalvi *Nyeteda* egészen a megye túlsó részén fekszik, mi a kohók jövedelmét igen apasztja.

Ezen bányák termékei: vörös és barna vas, vaspát, gombvas (Sphärosiderit) és zöldkő (Diorit). Általában nehéz munkájú és kevésbé kiadó éredek.

Vastermeléssel 1861-ben 165 munkás foglalkozott, fejenként mintegy 150 ft. évi munkabérral, mi a nehéz munkát tekintve, elég csekély díj.

A fehérpataki öntődehez anyagot szolgáltató bányák: *Mentsut, Dohárunya, Listánka, Lihitrava, Roszit, Szeredzlaj, Jászénova, Obrenov, Solyma, Verbolit, Laáz, Szpivakuj, Pereszlop*, sőt a távoli *Nyeteda* is, melynek breccziát nem mellőzhetik.

Az öntőde gyönyörű helyen fekszik, fenyves koszoruzta hegyek tövében, a rohanó Tisza szomszédjában. (Lásd a mellékelt képet.) Roppant erődített, faragott kövekből rakott keménye olyanná teszi, mintha valami középkori vadászakastély lenne. Környékén s túl a vizen csinos tisztí lakok emelkednek; az egész kis telep igen vonzó tekintetű; a kormos arcú és öltönyű bányászok mint valami gnómok tűnnek el itt-ott a sötét erdő sűrűjében.

Fehérpatakon túl folyvást jobban vadul a táj és felső-sziléziai tájakhoz hasonló részleteken rohan le az erre kisebbedő Tisza vize. Néhol óriás szirtok emelkednek ki az erdőből, melyek összeomlott várak maradványaihoz hasonlítanak. Némely kirugó bérce alatt még boltot és kaput is vágott a természet.

Rahónál, mely ezen egész utvonalon legbájosabb vidéke, újra kitágul a völgy, s egy

*) Ez adatok nagyrészt a legbiztosabb kézből, Szepessy Mihály kinstári főnök és tanácsnok ó nagyságától vettém.

kis háromszögű tért képez, melyen maga a helység fekszik; e völgy-tágulást a két Tisza összefolyása eszközi, mely két különböző irányból jó le s önti vizét a közös medencébe; az egyik jobbról keletészaki irányból *Bogdán* felől jó; a másik — a fő-ág — megtartja északról délre főt irányát.

Rahó egész kis város, mely újra egy kamarai kerület főpontját képezi; csinos rendes utcái s egy északnyugati völgyben rendbe ültetett fenyves alatt pompás ásvány vize s kellemes fürdőcskéje van. Általában azon helyek közé tartozik, melyektől nem örömet válik meg az utazó, s hol könnyen otthon találja magát a hegyi lakást kedvelő.

Rahón túl egy szűk völgyben még látni lehet azon földhányások nyomait, melyekkel a forradalom a gácsországi utat elzárta.

Ezentul bár az ut természetesen folyvást emelkedik, úgy tetszik, mintha a táj arculatja szelidülne. *Borkútánál* nevezetes és kellemes italu égvényes és jodtartalmu források vannak, melyek egyike épen az országút alatt fakad, körülötte néhány lak- és fürdőszobával, s nyáron át többnyire egyszemő zsidónéval, kik az ily félig kiállított fürdőknek legalább $\frac{3}{4}$ népességét képezik.

A kilátás az ut ezen magaslatáról gyönyörű; az ut mellett bazalt s mandolákőféle darabokat kaptam, melyek a szomszédhegyek vulkáni eredetére mutatnak.

A Tisza már csak patak nagysága s nagyobbára oly hegyek aljában folyik, melyeknek oldala irtás s nagyobbrészt legelő s csak fejük tetején tartják még fenyőkoronáikat.

A fűrészmalomok egyhangú zaja; a déli nap heve, s azok a gyönyörű beárnyékolt pázsitok, melyek az erdőszéleket sötét szalaggal szegik be; a vadgalamb hívó bugása, madarak vidám csevegése elannyira nyugalmélvézetre hívó harmóniába olvadnak, hogy az utazó gondolkozik, ne állítsa-e meg szekerét, hogy egy órát azon édes éberállomnak szenteljen, mely a lelket téli kandalló tüzeiben vagy a szálló fellegek menetelében bámulása közben, oly édesen andalítja el.

Körösmező, az utolsó helység határszélünkön inkább megérdemelne az erdélyi mezőségi *Moos-nál*, hogy város nevet és jogot nyerjen. Fekszik a Tiszának északnyugatra forduló völgyhajlásában, kellemes irtás között s mint Róma, több halmot foglalva magában, hosszában egy kerek német mérföldet foglal el; úgy hogy mind a két mérföld-mutató a helységben esik.

Körösmezőnek mintegy 5000 lakója van, — kevés némettel vegyített ruthének, — kiknek e helység mintegy metropolisok Máramarosban Valóban, ha jól emlékezem, talán három vagy négy eredeti stílii egyházuk is van itt.

A helység középpontját a kamarai tisztőség lakai és raktárjai képezik, melyek mint mindenütt, itt is csint és jöllételet mutatnak s óriási fasorral kellemes sétányt alakítanak a széles, tisztán tartott utcából.

Kellemes tarkaságot kölcsönöznek e különben is érdekes havasi képnek a már említett görög szertartású egyházak.

Nehogy ezeket valaki nagyszerű monumentalis épületeknek képzelje, el kell mondanom, hogy azok ritkán haladják meg egy közönséges csűr nagyságát. Összerótt falaik is alacsonyok, úgy hogy a fedelet kézzel el lehet érni s igen apró karikás ablakkal vannak ellátva. De épen a fedélzet az, melyben a talán még eredetileg az ősz hazából hozott styl, gyarló kivitelben is a moszkvai Kremlre emlékeztetvén, kiüti magát. A fedél szerfelett magas; több ügyesen épített és faragott toronnyal ellátott, melyeken a környék minden faragó művésze ki akarta mu-

tatni, mit tud. A rendesen hegyes, több helyre és szögletű toronyoknak egész gyűjteményét lehet itt látni, melyek czifraságai, valamint legtöbbször az egész templom kívülről is ki szokott festve lenni, még pedig legtöbbször veres, fehér, zöld színek változataival. A belső is színyen ki szokott ékesítve lenni képekkel, freskókkal, melyek között néha a szó teljes értelmében humoristicosatyrikusokat láthatni. Ilyen volt hajdan — vagy talán most is, a mint nekem beszélték — a bud- vagy kálinfalusi, a hol a szolgabíró, viczipánt s az egész megyei tisztikart ugyancsak viszi és süttögeti a nagyfülü ördög.

Egyike a körösmezői ruthén egyházaknak oly hatást gyakorolt reám, hogy nem tagadhattam meg magamtól azt a kis örömet, hogy emlélkül lerajzoljam; de e sorok írása közben eltévedt s sajnálva kell itt nélkülözni.

A társadalmi élet Körösmezőn, talán mint mindenhol, hol kamarai hivatalnokok élnek, vidám és fesztelen; a néhány művelt család, mely itt a vadonban mintegy egymásra van utalva, a legbarátságosabb és természetesebb szövetséget képezi. Az utazó, a mint ezek egyike vagy másikával érintkezésbe jön, szinte megdöbbenve lát itt nagy ismeretű férfiakat és szellemes nőket ily világító távol eső helyen mintegy eltemetve.

A természet itt már egészen havasi; nem messze a helységtől emelkedik az óriás Pietrosz, a megye és keleti Kárpátok első rangu hegyeinek egyike, kopasz homlokát rendesen felhőbe takarva.

Annál nagyobb meglepetés vár az utasra, midőn egy félóra alig emelkedő ut után egyszerre a határra ér, oly uton, hol felfelé is igyetve mehetnek a lovak.

A tetőn egy fogadó áll, mely már Gácsországhoz tartozik, s innen már csak lefelé halad az ut Lengyelország felé.

Azon eszmével, hogy e félóra utigessel csakugyan a Kárpát határmát érte el, alig tud kibékülni az atyánk hajdani fáradságos bejövételét olvasott sém. Megtejtése egyszerűen az ügyes utvezetésben rejlik, mely emelkedését e célpont felé sajátlag már *Huszárnál* megkezdte; s ott épen annyira észrevehetetlen az emelkedés, hogy az ember fejet csóvál, ha hallja, hogy a sikon fekvő *Técső* a huszti vár legmagasabb ormával áll egy magasságban.

A Tisza, Körösmező elhagyva, északnyugatnak kanyarodik s az erdők homályában vész el. Eredete csak oly kisszerű, mint a világ legóriásabb folyamái; de ezt is hasztalan dagná a német diák, mert azért csak meglátogatná biz az Alföld délibábos rónáit.

Körösmező vidéke nagyban üzött marhatenyésztésén kívül még két érdekes iparcikket is készít: egyik a kitiűnő, és a lipói-nak semmiben sem engedő *turó*; a másik a ruthén nők által készített *szőnyeg*, melyeknek gyapját, festékét ők maguk tenyésztik és adják meg.

E szőnyegek igen szépek, tartósak s arabszkes eleganciájokban vetekednek a gyáriakkal; tartósságra jóval fölülmulják azokat. Különbben helyben is jól megfizetik (20—50 pft.) s Máramarosban kevés urilak van, melyben egy-egy példányt ne lehetne látni. A londoni múkiállításra is küldöttünk volt fel belőlük; miként tetszett ott, nem tudom; de hogy e hegyi nép izlésének és iparának becsületére válnak, anny szent igaz.

A turó készítése is igen izletes. Csinos, és kiválóan tiszta leányok készítik ezt a havason, kik az utast lapát-ütéssel üdvözlők. Gyártmányait, a bükkfa természetes kül-héjából készült dobozákba rakják s így

megy ez, bár nem nagy mennyiségben, forgalomba.

Vége talán itt lesz helyén, mint főhelyen valamit a ruthén nép multjáról s jelenéről közölnöm.

Hogy Árpád bejöttével a mai Magyarország földén szláv népeket, sőt országos-kákat hódított meg, krónikáinkból tudjuk; az is tudvalevő dolog, hogy magukkal be-költöző őseinkkel nagy mennyiségű orosz család jött be.

Az Árpádok idejében is, kivált midőn a királyok orosz hercegnőket vettek nejlül, többször történt orosz gyarmatosítás: de legnevezetesebb volt a *Nagy Lajos* korabeli, ki 1351-ben *Koriatovich Tivadar* száműzött litván herceget hazánkba híván, Munkási hercegi czimmel ruházta fel, s *Beregh- és Zemplénmegyékben* tetemes uradalmakkal ajándékozta meg.

Mivel *Bogdán vajda* kiköltözése az oláh atyafiakkal épen ez idő tájra esik, nem ok nélkül történik e két esemény kombinációja Máramarosra nézve; oly formán, hogy a nagy mennyiségű ruthén nép (40,000) egy része az oláhoktól elhagyott földre is telepítettet volna.

Erre mutat a görög ritusnak egész azon időig nagy tulnyomósága, míg a hospitáliták, a huszti és poroszlói benedekrendiek, s a remetei pálosok a latin egyháznak nagyobb erőt nem kölcsönöztek.

Ez időtől kezdve a máramarosi ruthének, kiknek ajándék-hazájok a legterméketlenebb vidékre esik, jó és balszerencsében osztaoktak magyar testvéreikkel s a közös hazával.

Már említve volt, hogy például 1526-ban *Pogány Zsigmond* ezer ruthént vezet a mohácsi csatásikra. *II-ik Rákóczi Ferencz* emléke máig él közöttük, még pedig csaknem mint szenté, mint mithósi hőse. A fejedelem önéletírátában maga is megindultan ír e népek személyéhez való ragaszkodásáról. Újabb időkben sincs réz adat, hogy e nép vértagadás binébe esett volna valaha, sőt lelkési karában, melyből értelmiségre nagyrésze áll, sok hazafias lelkiületű, alkotmányos erkölmi honfialt találkozhatni.

Mi a ruthén nép jellemzését illeti, erről következők megjegyzéseket tehetünk.

Kiválóan vallásosak, mondhatni tulbuzgóak. *Szöllőssy B.* idézett röpiratában, egy rablási esetről emlékezik *Rahó* vidékén, hol bört-nap levén, az egyik rabló a másik kezéből kikapta a megizeltint tejfőlös fazekat, rákiáltván: „te, nem tudod, hogy ma bört van?”

A ruthén, ételére nézve hottentottiasan *mértékletes*, mit szégyensége is okoz. Dolha vidékén oly zab-pogácsát vettem el az egyik kezéből, hogy sem én, sem tanítványim nem tudtak belőle a szálkásság miatt egyetlen darabkát lenyelni. De elegendő mennyiségben még ez sincs mindig, s ilyenkor a krumpli és koplalás a kiegészítő. Annál óhajtottabb, nélkülözhetlenebb a *pálinka*, e nép megölő betűje.

Az oláhoknál kevésbé kedélyes ugyan, de tréfálni, enyelegni szeret s a zenét is kedveli, zenéje azonban amazokéval nem páronalazható, alig 3—4 hangon morogván.

Arczra, termetre, a szláv jellegét tüntetik fel; többnyire szőkék; az arczok a pálinka itál miatt néhol tompa kifejezésűek: mindamellett némely vidéken délczen ifjakat s csinos nőket láthatni. Ez utóbbiak igen hiuk, s fejeiket igen szeretik ékiteni nagy virágkoszorúkkal, vagy mindkét oldalra tett nagy bokréttával; sőt a pirosítótól sem irtóznak: erkölcsöikről azonban részletes adatokat nem szerezhettek. A legények hajukat a szemükben viselik, s fejük helyett kalapjait ékitik gyöngyökkel, bokréttákkal. Által-

ban a rikitó színeket kedvelik. A férfi-ing csak két bő újjból áll a nyakon átvette; a többi részt a náluk is nagybecsült „tűsző“ foglalja el, mely deréktől hónaljig ér. — *Várady Gábor* egy zsványt ír le, ki egyetlen kegyül azt kérte, hogy a tűszőt felakasztásáig ne vegyék le róla.

Családi ünnepeiket erejük felett megtartják; völegény s menyasszony lehetőleg sok csecebecsét rak magára.

Szóval, az idylli egyszerűséghez közel állanak, de fájdalom, az idylli elmaradottsághoz is, melyen okvetlenül a népevelésnek kell segítenie, mi hogy el nem marad, arról a ruthén papság értelmisége kezelsedik.

(Folytatás következik.)

A porosz oktatásügy s gazdasági tanintézetek.

(Vége.)

Németországnak több hires egyeteme össze van kötve önálló szakot képező gazdasági iskolával; nevezetesen a már említett Bonnon kívül, a *göttingai*, a *jénai*, s a *braunschweigi* Carolinum collegium.

A göttingai egyetem példány gazdaszata és kísérleti terméi *Wende* nevű szomszéd jószágon, a jénai pedig a szomszédos *Zwätzen*ben van.

Egyébiránt az elméleti gazdasági tudományok több egyetemen tanítatnak.

A német gazdasági tanintézetek felállítása és szervezése körül s az okserű mezőgazdaszat tanítása és terjesztése körül *Thaer* és *Fellenbergen* kivül kitűnőké fíradoztak: *Schultze* Fridrik Gottlieb, *Schweitzer* August Gottlieb és *Schwarz* János.

Schultze az államgazdaszat tanára volt a jénai egyetemen; atya birtokán a gazdálkodást gyakorlatilag megtanulván, 1826-ban *Zwätzenben* magángazdasági tanintézetet állított, 1834-ben a porosz kormány meghívta Eldenaba az állam s mezőgazdaszati akadémia felállítására és szervezése végett; innen 1839-ben Jénába rendes tanáru visszatérvén, *Zwätzenben* a gazdasági tanintézetet ujjlag életbeléptette.

Schweitzer 1807-ben Möglinbe ment tanulni, s ott végezvén, Mosoben atya jószágán gazdálkodott; 1829-ben Tharandon váltalt tanárságot; 1846-ban pedig Bonmba hivatott, s itt mint igazgató, a gazdasági tanintézetet állította fel és szervezte.

Schwarz Belgiumban tartózkodván mint házi nevelő, ott egyuttal megtanulta a gazdálkodást. 1812-ben az ifjú *Wrede* herczeggel *Hofwilba* menvén, itt 1815-ben Fellenberg helyett tanított; utóbb porosz államszolgálatba lépett; innen aztán a württembergi király a *hohenheimi* tanintézet felállítására hívta meg 1818-ban, melyet életbeléptetvén, benne, mint igazgató 70 éves koráig működött.

E vázolatból kitetszik, hogy a német gazdasági tanintézetek *négyfélék*, u. m.:

1. *Magán-intézetek*, melyeket egyes okserűi és az észlelés terjesztésén buzgoló szervenvelyes gazdák, részserint mint hasonhajtó vállalatot, részserint pedig emberbaráti s oktatási buzgalomtól ösztönöztetve, saját költségekön és fíradozásukkal tartanak fenn. Ezen intézetek családi szerkezetűek; ez okon növendékeket csak határozott számba szoritkozva fogadhatnak fel; a kik az intézetben helyben laknak, élelmeztetnek s nyerk az elméleti és gyakorlati oktatást; folytonosan az igazgató közvetlen személyes vezetése alatt állanak, s a gazdasági munkálatokat tetteleges kezeléssel kell végezniök. Az ilyen intézetek, mint a tapasztalás mutatja, a legsikeresebb eredményű iskolák: ezt a *Thaer*, *Schultze*, és *Fellenberg* intéze.

teí fényesen tanúsították. Az ilyen intézeteknek ugyan alapító igazgatójuk levén életelő lelkük, azok kidőlésével rendszeresen hanyatlásnak indulnak vagy éppen teljesen feloszlanak; azonban Némethon oly szerencsésen gazdag az olyan kitünő szentvédelyes gazdasz tanítókban, hogy a megszünt intézetet új meg új vállalkozó gyakorlat még fényesebben sikerülő intézettel pótolja helyre.

2. Az életrevaló magán-gazdasági tanintézeteket az államkormány anyagi segélyezéssel biztosítja és segíti elő. A porosz gazdasági tanintézeteknek egy nagy része ilyen módon van fenntartva s kifejezve; s a porosz kormány siet mindig az ügyesen rendezett és vezetett magán-gazdasági intézetek fenállhatását s tökéletesbítését pénzübeli segélyezéssel biztosítani és gyarapítani.

3. Allam-intézetek, melyek az államkormány intézkedése alatt állanak, s országos költségen tartanak fenn. Az ilyen intézeteknek is csak akkor s úgy van tartós és sikeres jó hatása, ha szakavatott buzgó igazgató vezet.

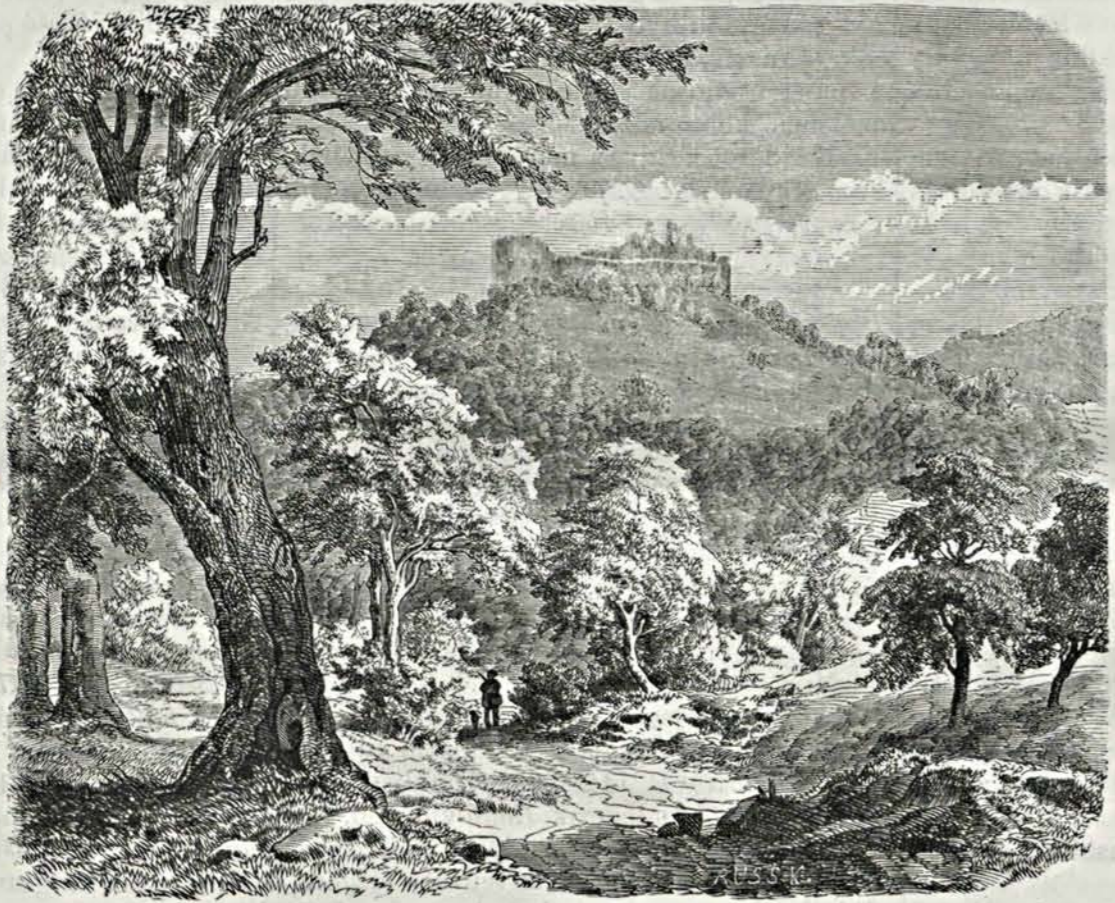
4. A főiskoláknál, egyetemekenél, vagy ezek önálló osztályaként szerveztetik a gazdasági tanintézet gyakorlati felszerelvényekkel, vagy legalább a gazdasági tudományok is tanítatnak rendes tantárgyakként.

Hogy a német gazdasági tanintézetekoly virágzó állapotban s megfogamzólag életbe vágó hatással működnek az okszerű gazdálkodás általános terjesztésére; ez főleg az okszerű gazdák szentvédelyesen buzgó ügyeskedésének, kifáradhatlan munkásságú törekvésének és apostolkodásának köszönhető. Ezek: tanintézetek állításával elméleti és gyakorlati személyes oktatással, példaadásal, észlelő kísérlettel, a kiszámításokkal, mindenféle serkentéssel, kiapadhatlan irodalmi munkássággal, magán uton, egyleti téren s egyes államok kormányja által minden lehető elkövetnek, hogy az okszerű gazdálkodás tanait s jól sikerülő gyakorlati kezelését minél több emberrel megismertessék; a fiataliságot abba bele neveljék; és azt a lakosság minden rétegében elterjeszszék és megfogamztassák. — Ez aztán azért sikerül oly jól és annyira szépen, mert — miként már elmondám, — a német faj mind az oktatásra, mind a tanulásra erősen jó hajlammal van a természetű fölrüháza s megáldva; de másfelől a tömött népesség, az apróra osztott földbirtok, az erősen fogyasztó nagy mérvű iparszorgalom mindenkit ösztönöz, sőt kényszerít, hogy a termelőt s termelést minden módon sokszorozza s felfokozza.

Nálunk magyarországiaknál, éppen azon oktatási s okulásai ösztön, hajlam és alkalom hiányzik. A kezshelyi Georgikonon, Tesse-dik buzgólkodásán és a szökehalmi s zele-méri kísérletekén és jelenleg a czenki intézetben kívül nem volt egyéb gazdasági tanintézetünk; ezek közül is csak a czenki és kezshelyi működött házasosan és teljes mérvű sikerrel; pedig mi kiválólag földmi-

velő-nemzet volnánk, és mennyi sok nálunk a kis és nagybirtokos, mennyi sok a néptanító s pap, a kiknek mind földmiveléssel kell napieletüket fedezni, a papok közt mennyi sok bir nagy, sőt igen nagy földbirtokkal s még is ezek közül soha sem válik ki egy sem, kinek szentvédelye lett volna az okszerű gazdasz tanulmányozása, gyakorlati folytatása, s annak személyes oktatás, apostolkodás, oknyomozás, példaadás s tanintézet állítása általi terjesztése. Egyháznagyaink jószágain soha sem virágzott az okszerű gazdasz; — köztük nem találkozott, (?) a kit a tudományosan képzett gazdasz szentvédelye lelkesített volna; — minden másféle iskolák és zárdák állítására milliókra menő alapítványokat áldoztak s áldoznak még mai nap is, de gazdasági tanintézet állítása egynek sem jutott eszébe; a papnöveldekben a gazdasági tudományok elméleti és gyakorlati oktatása iránt nem gondoskodnak, holott nálunk minden papnak és tanítónak, — már csak megélhetés tekintetéből is — nagy szüksége van a gazdasági ismeretekre, minthogy állomása földbirtokkal van összekötve.

E tekintetben az olasz katolikus papság

Buják vára. (Nógrádmegyében.)

elég tanulságos példaadást mutat, mert ott a papnöveldekben a növendékek a gazdasági tudományokban alapos oktatást nyernek. *Vajha a mi főpapjaink is követnék e jó példát!*

Nagy baj, hogy nálunk nem találkoznak egyes magán-vállalkozók, a kik gazdálkodásukkal tanintézetet, — és pedig ezt főleg gyakorlati oktatásra fektetve — kötnének össze.

Olyan szentvédelyesen buzgólkodó férfiakra volna hazánknak szüksége, a kik gyakorlati számítással fokozatosan kifejlesztvén gazdálkodásukat, élöpéldaadással tudná a növendékeket a józan gazdálkodásba bevezetni. — Thaer, Fellenberg s több társaik kevéssel kezdve, fokozatos terjeszkedéssel fejlesztették ki intézeteiket oly általános mérvű és nagy hatású tanodákká.

Ily buzgó, fáradhatlan apostolokra volna szükség nálunk is; — s ha ilyenek találkoznának, azokat kellene aztán szellemileg és anyagilag támogatni a kormányznak, s gazdasági egyleteknek.

Csatári Otto.

Buják vára

(Nógrádmegyében.)

Ama szomorú időszakban, mely alatt hazánk áldott földje a vad török uralom dúlásainak közepette oly siralmas állapotba jutott, alig maradt tájék, hol a sokképen zaklatott magyar, földjét békésen művelhette, s magát lakában biztonságba húzhatta volna.

A vad tombolással szerte-kalandozó török csordák ezer négyzögmérőföldet meghaladó alföldünk arany kalászaikat letiprása után, honunk azon tájékait jelölték ki zsákmányul, melyek a magyar érczhegyek gazdag kincseivel való férközés kulcsaiul szolgáltak.

Ilyenek voltak, a többit mellözve, a hegyesdombos, dúsváltozatu s a természetet ajándékkal bőven megáldott, s bájoló szép vidékekben gazdag Nógrádmegyének egymást sűrűn követő, s hatalmas csatárlánczolatot képező erős várai, melyek az óz Mátra szerteágzó sziklás ormain büszkén emelik föl hozzáférhetlen koronáikat, ugymint: Baglyas, Buják, Divény, Eosegh vagy Lásányvár, Fülel, Gács, Gyarmath, Hollókő, Kamorvár, Kékkő, Nógrád, Salgó, Sámsonvár, vagy Fehérkő, Somoskő, Szanda, Szécsény, Zagya.

Hajdan e megyét a Tisza és Duna közé ékelte, s egész a Garamig terjeszkedő szármat eredetű népfaj, a vándor jázok (Jasyges Metanastae)

lakták. Később az Ázsiából átözönlött hunnok birtokába ment át. Ezek elenyézte után az avarok foglalták el; míg végre a magyaroknak hódolván, maiglan is ezen, erőben és szellemben gazdag nemzet birtokában van.

Hogy ezen várak közül már a legrégibb időszakban is több állott fenn, történelmileg tudva van; valamint az is, hogy a gyászos mohácsi vész előtt e regényes megyének közboldogsága, s főnevezett várainak virágzó állapota nem igen hagyott kívánnivalót maga után.

De midőn a szerencsétlen mohácsi csata után a törökök szép hazánkba magukat befészkeltek, s mint megannyi nádályok az erejében megfogytakozott nemzetet vért irtalmatlanul szivatyták, s dus vagyonában, mint saját szerzeményükben méltatlanul osztozkodtak: nem csoda, ha hazánkkal együtt e hajdanta erős várak is hohamarább siralmas pusztulásra jutottak, elannyira, hogy egy-kettő kivételével mind egykori nagyságukat hirdető romjaikban hevernek.

Ily sorsra jutott a hajdan nagy szerepet játszott Bujákvár is, melyről jelen alkalommal kissé bővebben szólni szándékunk.

Honnét vette ezen vár, s az alatta elterülő kies völgyben fekvő helység nevezését, biztosan meghatározni nem lehet. Sokan sokképen adják elő eredetét. Legmesszebb járnak a valótól azon jóakaróink, a kiknek egyedüli szentvédelyük, minden szót, mely a szláv nyelvvel némileg rokon-ságban lenni látszik, ezen nyelvből származtatni, s aztán nagy bölcsen kisütni, hogy ime ez a szó sem a magyar tulajdona. Szerintök Bujákvár annyit tenne, mint Bikavár. — Mellözve egyebek véleményét, legtermészetesebben eredeztetjük azt a magyar *büni* vagy *bujni* igétől. E vélemény mellett látszik harcolni azon körülmény is, hogy a vár az öt környező Gombhegy magasabb gerincei között mintegy rejtekhelyen látszik egyik alantibb sziklaoromból fölemelkedni, a völgyben elnyúló falu egyik pontjáról sem láttatva.

Ki volt a vár építője, s mikorra volna visszavihető eredete, nem tudhatni. Annyi bizonyos, hogy a 16-ik század derekán a vitéz Bátor Opos nemzetiségéből származott Báthoryak öröksége volt; a kik a vár nagyobbitására és erősítésére

sok gondot fordítottak. — Mint fontos hadműveleti pontot törvényeink is ótalmukba vették, erősítésére országos költséget rendelvén, védelmét 50 lovas és 150 gyalogra bízván. Szükség esetében 1000 embert is befogadhatott.

Legszébb környékkel kedveskedik a vár északi és nyugati része, mely meredeken hajol le az alatta elterülő, gazdag erdőségekkel szegélyezett, s a Buják-patak által keresztültselt várra nyos völgybe. — A várral kapcsolatban terjeszkedik szét a helység fölött a Szent-Márton-hegyláncz, melynek darla (trachyt) közele roppant tömegekben zordonitja magas gerinceit, nagy térségeket engedve sűrű erdőségeknek, s a falu fölötti oldal-lapjain a hasznos szőlőművelésnek. A hegy tetején szemlelhető kőfalromokban a népmonda a hajdan itt honolt egyháztitéz (templariások, kiket 1312-ben V-ik Kelemen pápa törölt el) zárdájának maradványait akarja fölis-merni.

Hajdan a vár belsejében magas torony emelkedett, erős bástyákkal izmosítva, s több ternet rejtve keblatok s magas kőfalak folyták körül. — Könnyebb járatu részén tágas kapu szolgált bejárásul, mely a bekövetkezett viharos időkben befalaztatván, nyugat felől egy ajtóval lón fölváltva, mely a vár alapjánál jóval magas helyzetben nyitvatván meg-felvonóhiddal volt ellátva. — A vár termei kényelmes lakhelyül szolgáltak, s a még fönnálló egyik ablaktörredék szépen kifaragott csucsai az izléses építészet nyomatit láttatják. A darla-kövekből épült falak közé illesztett rózsaszínű téglák, az ék-

alakú kölemezekből készített vár alatti boltozatok az elemek ezer-féle viszontagságának kitéve, még maig is daczolnak a mindent megemésztő idő vasfogaival.

Délkeleti sarkán 80 öl mélyégű kut volt a sziklában kivágva, mely a várörseget üde ivó-vízzel látta el; ezenkívül eső-vízgyűjtő medenczéi sem hiányoztak. Ezeknek már nyoma sincs fönn, s a kuttan is mintegy kilencz-tized része be van hányva kövekkel, földdel s egyéb tárgyakkal, miket a vár látogatói szoktak bedobálni, mintegy ösztönszerűleg járulván azon meggyilkolt ember tetemének befödéséhez, a kit egykor, midőn a szomszéd faluba 600 forintot vitt volna, néhány rablógylkos bujái lakos a feneketlennek tartott kutba vetett. Népmonda szerint a kut összeköttetésben állt volna a hegy lábánál elhaladó patak-kal, melybe a kutba vetett kacsák vigan usztak volna ki.

Természetes helyzete s a mesteriség által is

mege erősített vár megvívása nem tartozott a könnyebb hadimunkálatok közé; miért is vagy áru-lás, vagy föladás által jutott az ellenség kezébe, s innét ismét igaz urának birtokába.

Az 1552-ik év gyászos lapokat jegyzett föl történelmünk könyvében. A főváros már huzamos idő óta görnyedezett a pogány súlyos járma alatt. Ali basa, budai parancsnok zsarnoksága vé-rig zaklatta a honában elerőtlenedett magyart, s

Oláh népviselet. — (Lásd „A Tisza bölesője” című czikket.)

nagy készületeket tett, hogy a fővárostól nem messze eső várak elfoglalása által mennél széle-szebben terjeszthesse ki rómuralmát.

Az első csapást Drégely vára fogta föl, melybe csak a vitéz Szondy s kisdied csapatának hős halála által sikerült utat nyitnia.

Drégely elbukása után Szécsény, Salgó, Hol-

lyett, hogy a drégelyi derek várörsege dicső példáját követni elég bátor lett volna, hazájához hűtenül hitsezgő társaival együtt gyors futással odahagyta a várat, miután előbb a termek bolto-zatait a bennök rejteni vélt kincsek elemelése vé-ggett feltörtette volna.

De a hitsezgést nyomban elérte méltó büntetése. A törökök rögtön utánok eredvén, a gyá-ván menekülő őrséget egy lábig felkoncolták, a parancsnokot pedig bé-kőba verten vonszolták magok után, hogy dicste-len életét sanjuru fogság-ban végezzé.

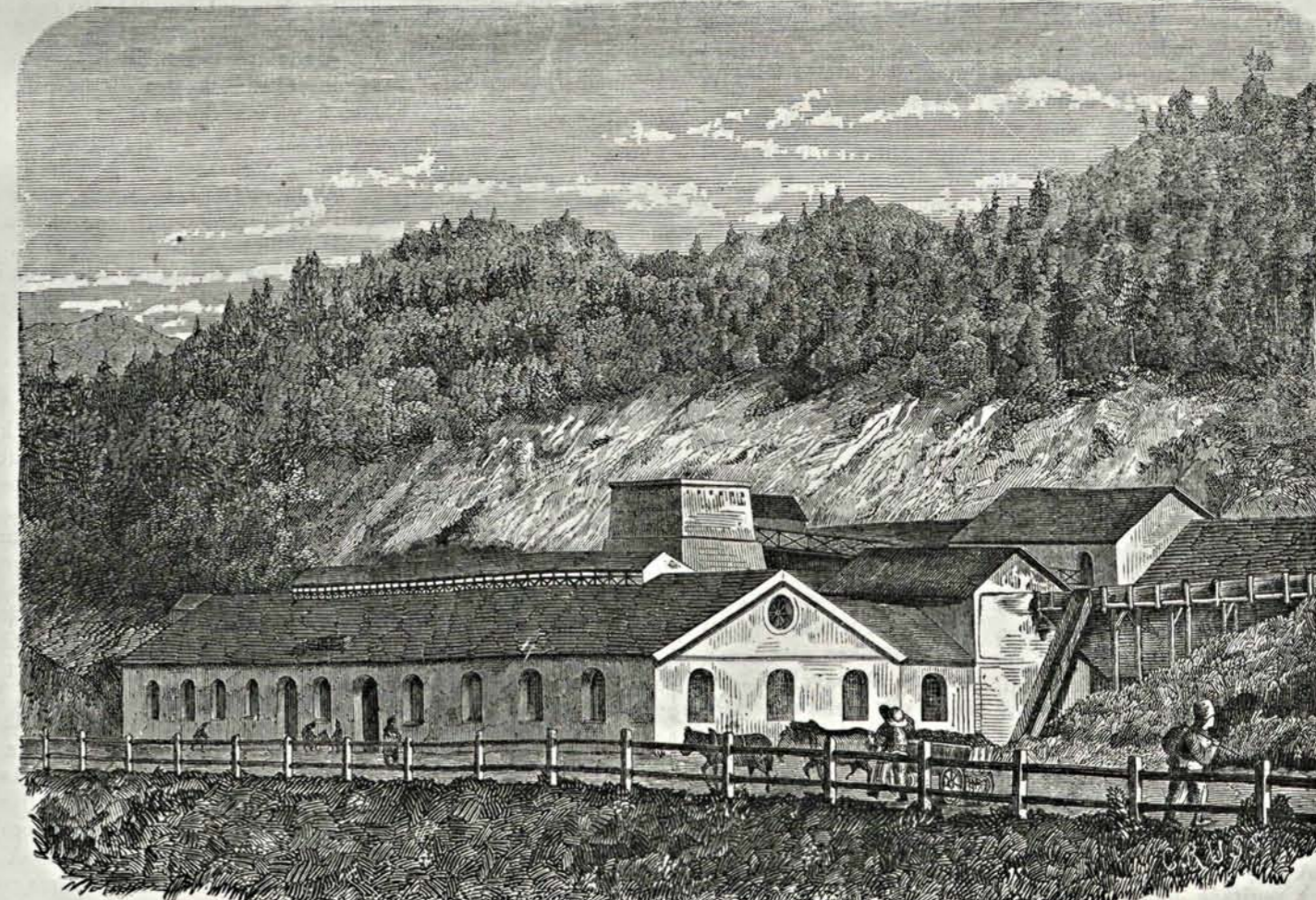
Igy került ezen erős vár török járom alá, melyben 1593-ik évig sanjurgott; a midőn is Pálffy Miklós és Teufenbach Kris-tóf fővezérek Fülel vá-rának visszafoglalása után Bujákvár ellen indultak. A végezt úgy akarta, hogy e vár, mely negyveneg- év előtt a magyar hűten-sége miatt bukott el, most a törökök gyáva megfé-lemelése által odahagyva jussan a derek vezérek ha-talmába.

Hetvenévi időszak alatt, melyben ismét a magyart uralta, a több ízben kitört s véres harcok polgári villongásai közepett nem maradhott tel-jesen ment az ellenfél ost-romaitól. Bocskayról tud-juk, hogy e nevezetes pontot egy ideig hatalmában tartotta.

Azonban hazánknak derülni kezdő egét is-mét komor föllegek fátyolozák be. Miután 1663-dik évben a törökök Érsekújvárt egyéb erőssé-geinkkel együtt elfoglalták, Bujákvár is elesett, parancsnokul Hassán basát, őrségül ötven embert nyervén.

E közben a korponai, kékkői és gyarmathi

várparancsno-kok Buják kézrekerítése föl kezdődnek tanácskozni. Jól tudták, hogy csekély számú őrsé-geikkel ily erősséget, ha-bár kevés ember védi is, megvinni nem lehet, — tehát hadi cselhez folyamodtak. Kiváló szták bátrabb had-fiaikat s ne-hány százan számos és sok-féle színi zászlók alágo-rakozva a vár-hoz közel eső magas Orhegy alá vonultak. Utasítás sze-rint a csapa-tok számos zászlókkal a hegyet több-ször megke-rülték, s hosz-su és szakad-alatlan soraik által nagyszá-mu sereg sze-repét játézták;

A fejrpataki vasgyár. — (Lásd „A Tisza bölesője” című czikket.)

lőkő, Ság, Gyarmath esett a hódító birtokába. Már a Terci Mihály által ótalmazott, s erős véd-bástyák által kerített bussai torony is ingadozni kezdett; s miután vitéz ellenállás daczára is ha-lomra dőlt, a sor Bujákvárra került. Az ellená-ges ágyuk öt álló napig szakadatlanul működvén, az erős várfalakon csak csekély csorbákat ejtet-tek. Ali már a visszavonulást forgatta elméjében, midőn Kéressy Márton, a bujái várparancsnok, a

— egy-egy zászlót tüztek itt-ott le, s néhány em-bert állítának melléje, szinlelvén, mintha na-gyobbszerű ostrom előmunkálataihoz készülé-nek. — A törökök a szemök előtt elvonuló ke-resztény tábor szakadatlan sorait s különféle színű zászlóit látván; — miután a hegy tulsó oldalán megszólalt hadi-tárogatók és dobörgé-sek messziről közeledő zaját s a lelkes csapatok harczi riadásait hallák: a szinleget valónak hi-

vén megremültek, s a magyar követ által hódolásra felszólítván a várat szabad kivonulás megnyerése mellett föladták. Azonban a magyarok a vár által kincsalmazok birtokába véltén juthatni, reményökben csatlakozva a törökök után rugaszkodtak, s a Csécsé mellett utólrétet es-küszögölög egy láb felkenczöltek.

Murtazán aga, ez időszerinti hatvani parrancsnok, a véres jelenetről értesülván, vérszuszat esküdtött a bujáki örség fejére, s még azon évi september hóban 3000 fegyveres-el indult a hite-szögek ellen. A várparancsnok Bercezi János csak negyvenheted mágvál képezvén a várorséget, a roppant ellentáborral szembeszállni nem bátorodott, s az első felszólításra késznék nyilatkozott a vár átadására, ha térsaival szabad elvonulást nyer. A visszatörőleről nem is álmódó parrancsnok a várat jóhiszenleg feladta, de midőn kisdéd táborával a várkapun kilépett, Murtazán emberei őt térsaival együtt kegyetlenül lemészárolták.

Azonban maga Murtazán is sokkal komolyabbnak ítélvén a vérszuszat, hogy sem az ál-mokul elejettét vár békés birtokában maradhatna, — miután egy éjén át eléggé ostorozta őt bünső öndudata, hajnalban a várt odahagyta, kárörömmel tekintvén vissza a lángokba borított erősség pusztulására.

A vár soha többé föl nem épült romjaiból s jelenleg oly szomorú állapotban van, hogy a baglyok és denevérek is régen elhagyták e hajdan kedves tanyájokat. Kőrfalai részben még állanak néhány ölnyi magasságban; de belső része tövis-bokrokkal s vad kőrökkel annyira be van borítva, hogy a látogatók csak nagy ügygyelbajjal képe-sek rajtuk keresztülhatolni.

Jelenleg e vár a róla nevezett magyar falu-val együtt Eszterházy herceg birtokaihoz tar-tozik, ki néhány évtizeddel ezelőtt a bujáki uradalomnak feje volt; — most zsidó bérlők bir-ják hasznomban.

A súlyról (scorbut).

A hazánk inségsujtorta vidékein uralkodó vesélyes betegség, a súly vagy scorbut ellen, következő szakavatott cikket írja az „Egészségi Tanácsadó.”

Ezen betegség lényegében abban áll, hogy a vér és az ember többi nedvei szőbtoulanak, vagyis önkéntes poshdánsnak indulnak, és pedig azon oknál fogva, hogy a vértől annak szükséges tápláléka, az étel, ital és levegő, vagy épen meg lett vonva, vagy ezek csak roz-s minőségben ju-tottak neki. A három közül legfontosabb mégis a levegő, és ha a súly akárminő oknál fogva támad, mint például jelenleg az inség miatt, mindazáltal itt is inkább a tiszta levegő hiánya, a mit az embe-rek maguktól megvonnak, teszi a súlynek leg-főbb okát, mert a tapasztalás mutatja, hogy bár-minő kevés eledel mellett, ha az illetők tiszta víz és tiszta levegővel élnek, maguk az éhség miatt a súlynek jelei nem mutatkoznak, vagy legfőlebb csak az éhhalál utolsó óráiban; hanem tapasztalás szerint inségben a szegénység, kevéssé szellözött, nedves és egyébként sem igen egészséges laká-saikban összeszufoltan bezárkózva, tisztátalan párnák közt görnyedve akarják éhségüket át-aludni, vagy átheverni, vagy télen fűtészer hiá-nyában szűk szobákban összeszorulva lakknak, vagy rekedt légü bűzös istállóknak töltik éjjel nappal idejüket. Ilyen viszonyok közt csak imét az állati kipárolgástól megremült levegő és a tiszta levegőnek mellőzése okozza a súlyt. Két-ségtelen, hogy aztán az inség egyéb ártaimai, minő az ételhiány, vagy azon gya-ran igen roz-s eledel, a melyekhez az emberek szűkségben folyamodnak, továbbá a munkátlanság, a lelki levertség, s a legközelebbi tisztség iránt való hanyag-ság, roz-s víz és több hasonló a súlyt szin-tén előmozdítták és nagyobbítták.

Jelei a súlynek. A súly könnyen felismerhető és mondhatni értelmes segítség mellett azt még kezdetben el is lehet könnyen fojtani, csak a szükséges kellek meg legyenek adva. Először is azon szennyes ápadt bőrszínen kívül, mely a súlybetegeket jellemzi, a foghus vagy magától vagy csekély dörzsölésre könnyen vérzik, s ha egyéb jelensége a bajnak még nincsen jelen, ez ma-gában a súly első fokát bizonyítja; de minthogy ezen jelenségek a beteget nem igen sarkallják, (a mi köznépünk egyébként is felette közömbös egész-ségi állapota iránt), annál inkább el szokták a súlybetegeket magukat hagyni, mert ezen baj ma-gában is nagyon hajlandóvá te-zi az embert a ha-

nyagságra, miután átalános elgyengülés, levert-ség és kedvtelenséggel jár. Ilyenkor aztán, ha az illető az eddigi betegítő befolyások alatt megmarad, a már kezdődő súly magasabb fokra hág, a minek következtében már bővebb vérzések szok-tak előállni, száj, torok, s orrvérzések, melyeket gyakran igen nehezen sikerül elállítani. A test felületén ilyenkor kisebb nagyobb feketés vagy barnavöröses foltok támadnak, melyeket, ha aprók, patécsnak szoktak nevezni; a foghus kifekélyesc-dik, s a testen különféle részén, de különösen az izületeken daganatok támadnak, s a fekete foltok a testen felfakadnak és büzös vérző fekélyekké válnak. Végös fokán a baj átalános feloszlásba megy át, mintegy a súly elrohadsába.

Gyógyítása a súlynek egyedül a megvont életszükségek megadásával történhetik, a mint a tapasztalás is eléggé megmutatta, hogy a tiszta éles levegőben, egészséges táplálék és tisztaság mellett a súly, ha nagy fokú is, igen hamar gyógy-lyul, ellenben ha a beteg ugyanazon viszonyok közt, melyekben a súlyt megkapta, megmarad, akkor meggyógyítani lehetetlen. Részem volt ezen dolgonak bőséges tapasztalásában, midőn egy hosszú tengeri út alkalmával az út közepén a hajó legénységét a súly elérte, csak akkor lehetett ja-vulást eszközölni, ha az időjárás a szabad lég-haasztalást megengedte, míhlyt azonban a viha-rok zárt körbe szorították a betegeket, a gyógyu-lás azonnal megakadt, s a súlybetegek szaporod-tak; teljesen pedig csak akkor gyógyultak, mi-dőn a hoszu terhes utazás után végre haza tér-tünk, s a betegeket szárazföldre lehetett tenni.

Az első kelleke a súly gyógyításának tehát az, hogy minél tisztább, minél élesebb levegőt él-vezzen a beteg, és pedig ha lehet, éjjel nappal, de különösen a hathatos reggeli levegőt. Jobb a hegyeken, dombokon, általában emelt helyeken, mint völgyben vagy lapályon, és a szegények, kivált sikésagon igen sokat segítenek azzal is baju-kon, ha nappal kiinn a szabadban tartózkodnak, s éjjel szellős padláson hálának, fekvő betegeket szin-tén ki kell vinni minél szabadabb helyre, a mi-kor azt az időjárás csak megengedi. A súlybeteg-nek a mondottaknál fogva nem jó oly szobában tartózkodni, hol sokan együtt vannak, mert a súly-nek legfőképp ugys az a támasztó oka, hogy zárt helyen sokan együtt tartózkodnak nappal és még inkább éjjel, a mikor az ilyen szoba zártabb, és a levegő utuljának alkalom nem nyílik. Még hasznosabb a súlybetegre nézve, ha azt a szobát, sőt ha lehet a vidéket is elhagyja, a melyben megbetegedett; a levegő változása felette üdvös hatásal van.

Második feltétele a gyógyulásnak a tiszta-ság, különös tekintettel a beteg környezetére és sebeire nézve: semmisen segíti elő a gyógyulást annyira, mint ha a beteg testét és még inkább se-beit gyakran megmossa s magát, öltözötét és la-kását lehetőleg tisztán tartja.

Egyenes orvosság gyánánt tapasztalás szer-int főképp a savak hatnak, különösen a növényi savak, minő az ecet, savanyu káposzta, vagy répa leve, savó stb. Leghathatósab a citromsav, étel-ben italban, sőt különösen a vérző foghu-ra, vagy egyébből a súlyös fekélyekre vékony citromsze-let a leghatósab-b orvosság.

A számtalan alkalmazott szerek közt, az ecze-tes vagy citromsavas vízzel való mosakodást vagy a sebek burogatását kivéve, hathatósnak még a tornát tapasztaltam, mit vagy valami féle pálinkába áztatva különösen a fekete foltokra és a daganatokra találtam hasznosnak, vagy ecetes tornának a levét belsőkép, vagy külsőleg a bán-tott helyekre alkalmazva hathatósan tapasztal-tam. — A savak ezen erejénél fogva s ükséges a súlyösök ételét ecettel vagy citromlével megsavanyítani, és általában savanyu étellekkel élni. A bor is hasznos, de csak igen mérsékltlen, és víz-zel hígítva, a többi szeszes italok pedig többé ke-vésbé ártnak.

Nevezetes, hogy a barnák hamarabb súlyös-sönek meg, mint a szökök, legghamarabb az epés külleműek; valamint a nedves levegő, főképp pedig a nedves lakás nagyon siettetik a súly kifejlő-dését.

Követésre méltó.

Duna-Patajról írják, hogy az ottani derék község-előjáróság, hivatás-át érve, mindent elkö-vet, hogy a községben a tüvész megelőztesseék a vesély esetében a lángok elharapozása meggátol-tassék. A derék előjáróság ugyanis következő célszerű elővigyázati intézkedéseket léptetett életbe. Éjji örökül 40 ember állíttatik ki éjjel előtt

s ugyanannyi éjjel után. Nagy szelek idejében nappal is állíttanak ki örökül ilyen időben a város minden tizedét (a város 20 tizedre van osztva) föl tonosan 2—2 utcabiró járja be; megviz-gálja, hogy az udvarokon a hordóknak, a kádák-ban van-e víz, és a tüvészelyesebben épült há-zakban tüzet rakni nem enged. Ez utcabirók (számra 40-en) lelkiismeretesen járnak el tisztók-ben. Minden kunál, mi többnyire majd minden ház udvarán van, dézsákban, kádakban állandóul vizet tartanak. A városnak három jó vízfecsen-dője van; több kocsin állandóan vízzel telt hordó-k vannak; az utcákon levő nagyobb kutaknál kádakban áll a víz. Az előjáróság épen most in-tézkedett, hogy a kutaktól távolabb e-ö utcákon is kádakban álljon a víz.

Midőn D. Pataj derék előjáróságának e kö-vetésre méltó üdvös intézkedését teljes méltány-lással közöljük, ki kell f-jeznünk azon óhajtásun-kat, vajha hazánk mindazon községei, melyekben ily elővigyázati intézkedések még életbe nem léptettek, követnék D.-Pataj tetteit. És vajha az előjáróság mindenütt oly módon fogná föl hiva-tását, mint D. Patajon; vajha a lakosság is, hol az előjáróságban a hivatás-főlfogás, a köteleesség-érzet, az értelmű számítás megvan, annak intéz-kedését olyan készséggel támogatná, mint az említett derék községben.

De a vesélyt távoltrólán kívül, más szem-pontból is nagy használnak járnak az elővigyázati intézkedések.

Mint tudjuk, sokan, kik hazánk biztosítási viszonyába nem avatottak, sztereotip panaszoké említtik föl a biztosítási díjak drágaságát.

Ha zsidmely-, nád- és szalmatetőt díja az ország minden részében egyenlő volna, ha e koczkázatok díjai a vidék biztosítási viszonyai szer-int nem változnának, úgy alapos volna a panasz. De tudva azt, hogy a díjak drágasága mellett is minden társulat túzküszülte minden évbén vesze-téssel van öszekotve, el kell hinnünk, hogy e panaszolt drágább díjak sincsenek még kellő arányban a koczkázattal s a tüvészelyi valózín-ségével. A drágább díjak tehát nem a nyere-mény, hanem a valózínűségi számítás követel-ményei.

Ebből tehát az következik, hogy az illető tüvészesebb vidékek biztosítási viszonyainak ja-vulásával olecsóbbá válna a díj is valói, mely, mint említtök, nem minden vidéken egyforma, mely te-hát a viszonyokhoz alkalmazkodik.

A túzoltó eszközök beszerzése, az előviza-zati intézkedések életbelepítésé, pontos teljesí-tése, folytonos fenntartása, az építkez-s javulása folytán javulnak a biztosítási viszonyok is, és csökken a tüvészelyi valózínűsége.

Azon előjáróság tehát, mely a derék duna-patajinak tetteit követi, közvetve a biztosítási dí-jak olecsóbbítására is hat.

Ezért ne maradjon az üdvös intézkedés kö-vetők nélküli.

Egyveleg.

** (Századunk egyik legnagyobb zeneköltője), az „Ördög Robert.“ „Hugenották.“ „Proféta.“ „Eszak csillaga.“ és „Dinorah“ szerzője, Meyer-beer, e hó 2-án reggel 6 órakor meghalt. Meyer-beer 1794-dik évbén Berlinben született, Beer ottani izraelita bankár fia; már kora ifjúságában a zenével foglalkozott és mint zongorajátszó sí-kkerrel lépett fel. Később egyedül a zeneszerzésel foglalkozott. Még tanuló korában írta a „Jephth“ vallásos tárgyú operát, mely azonban München-ben és Bécsben megbukott. Ezután Rossini párt-jához csatlakozott, s ekkori művei közül, csak az „I Crocciat.“ aratot sikert. Ezután öt évre víz-szavonult, s ekkor jelent meg az „Ördög Ró-ber.“ hat év múlva a „Hugenották.“ s majd ugyanannyi idő után a „Proféta.“ Sok év óta be-zérlelek az „Afrikai nő.“ című operájáról is, mely-nek talánya most talán kiderül. A porosz király 1842-dik évbén zenészi főigazgatónak nevezte ki, s majd minden európai fejedelem kitünteté. Meyerbeer fénys viszonyok között élt, csak nagy-bátyjáról évenként 10,000 tallért kapott, de azon feltétel alatt, hogy zsidó maradjon. Operái nevét felejtethetnénk teszik.

** (Mérés léghajós.) Nadár, az ismert pá-risi léghajós, a mult évbén öszszorongált léghajóját kijavíttatván, még e hó feltán újra meg akarja kezdeni légi vándorlásait. Valmerő terve szerint először is a Középtengert akarja áthájozni, s me-rész vállalatára már térsákat is kapott.

TARHÁZ.

Egyház és iskola.

** (Tudori díszoklevél.) Gebhardt Lajos nyul-galmazott egyetemi tanárt, e hó 1-én, mint tudor-sága ötvenedik évnapján, a pesti egyetem díszok-levéllel tisztelte meg.

** (Az erdélyi ref. egyházi főtanács nagygyü-lése) f. hó 1-én folyt le Kolozsvárrt, gr. Mikó Imre elnöklote alatt. Ily gyüleéseket régebben minden évben kellett tartani, most csak ritkán, a fonto-sabb ügyek elintézése végett hívnák össze. Ezut-tal két nevezetesebb tárgy forgott fenn. Először az egyházi közfőljegző kijelölése, ki az erdélyi gyakorlat szerint a püspök halálával választott püspöknék tekintetik, s mint ilyen e helyet el is foglalja. Legtöbb szavazatot nyert az országzszerte közkedveltségben álló gyula-fehérvári eszeres Elekés Károly. — Másik főttárgyat a képviseleti rendszer fokozatos életbelepítésé képezte. A képviselet egyes egyházmegyékbén már be van hozva; most az egyházkerületek, a fősínat és az egyházi főtanács képviseleti alapon szervezése iránt tették meg az előleges intézkedéseket.

Ipar, gazdaság, kereskede.

† (Enyhítő leves a skorbut ellen.) Az alföldi vidékeken uralgó skorbut egyik enyhítő gyógy-szere gyánánt szolgál az ugynevezett czibere-leves is, melynek készítés módját, azok kedvért, kik azt talán nem ismernék, a magyar gazdaszozonyok egylete következőleg közli: „A tisztán kiszíttált korpát töltöük fel jó nagy fazékban friss vízzel, s hagyjuk meleg helyen 48 óraig savanyodni. Ha jól megeavanyodott, s készítettünk kiavánjuk a le-vest, piríttassunk egy kis ritka rántást, s öntöük fel czibere-lével. Most forni hagyván kissé, mint más rántott levest szoktunk, míg elfő benne a rántás, tegyük bele akár rikásat, akár köleest, akár darát, gyöngyikását, tarhonyát, vagy valami gyűrottt térszát, tőkkélesen mindegy a leves hasznoságára nézve.“

† (A borászat emelése érdekében) a zalame-gyei gazdasági egylet 100 ft. jutalmat tűzött ki egy ide vonatkozó népszérvői kézi könyvre. Bekül-dési határidő, mint egyégy lapban olvassuk, f évi november 31-ike (?) leend.

Közüntézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos akadémia) menyí-ségtani s természettudományi osztályának e hó 2-án tartott ülésében először is Kalchbrenner Károly 1. tag értekezését olvasták föl, mely „Utí jegyzetek Szepestől“ cím alatt, különösen üö-vénytanilag írja le a Szepességet. — Ezután We-ninger Vincze 1. tag a betegápolási, nyugdíjazási és temetkező-i egyletekről értekezett. — Utána Szabó József 1. tag tartott érdekes előadást a tar-nózi nagy köviletről, melyet Kubinyi Ferencz fedezett föl és írt le 1837-ben, s birtokok pedig 1839-ben a nemzeti muzeum számára ajánlották föl. Tavaly gr. Forgách József a maga számára kezdte azt ásáni, miből összeütközés támadt, melynek azonban szerencsés vége lett, a menyí-ségi a gróf az ásatási költségeket a muzeumnak ajánlotta azon esetre, ha a köviletet elszállíttatja. Azon kérdésre, vajjon tudományos szempontból érdekes-e a köviletet Tarnóczról Pestre szállít-tani, az értekező igennel felelt, mert ugymond egy legirítákból példány a maga nemében, s ke-letkezése mind föld-, mind vegytanilag biztoan kimutatható. De vajjon az átszállítás lehető-e, na-gyon kétséges. Utaink és hitáink nincsenek úgy építve, hogy rajtok e roppant tömeget szállítani lehetne. A megkövült fatörzsek ugyanis heljes hossza 24 1/2 öl (középe táján azonban 7 ölnyi hel-zag van); négy ölnyre tövétől 2 öl; sulya pedig összesen mintegy 800 mázsaúra tehető. Azon esetre, ha a muzeum azt el nem hozhatná, gr. Forgách József ur csak köszönetet érdemel, ha azt várába szállíttatja s barbár kezek rongálásaitól megóva, a tudomány számára fenntartja. A fa, élő korában, legalább 30 öl magas volt. — Végül Hollán Ernő r. tag azon tényből indulva, hogy a magyar vasutak sokba kerülnek és keveset jövedelmeznek, jelenti, hogy könyvet írt arról, miképen kellene Magyarországon gazdaságos vasutakat építeni, a minők például Skóciában divatoznak s a minők-nen tervezve többek közt a pest-úpesti vasut is. Az ülésben Keletindióból megérkezett hazánk-fia, Duka Tivadár is jelen volt.

** (A Kisfaludy-társaságnak) mult hó 28-án tartott havi ülésében jelentés tétetvén a ma-gyar Shakspeare-kiadás első kötetének megjelen-teről, a társaság elhatározá, hogy a shakspearei szinműveket, melyek már birálatán keresztülment-tek, vagy azon közelebből keresztülmennek, még ez idén kiadja, még pedig úgy, hogy a legköze-lebb megjelenendő II. kötet „Julius Caesar“-t Vörösmartytól s a „Téli regé“ Szász Károlytól, — a III-dik kötet a még bíralat alá nem került „Macbeth“-et Szász Károlytól s a „Velencei Kalmár“-t Ács Zsigmodtól, — a IV-dik kötet „Coriolant“ Petőfi Sándortól s „Titus Androni-cust“ Lóvay Józseftől, — az V-dik kötet „Leart“ Vörösmartytól s a Tóth Lőrincz által ígert „A hulla tetszik“-et foglaja magában. — Greguss Gyula beküldvén Camoens „Luizadá“-jának for-dításából a még hátramaradt 8—10-dik éneket, a fordítás ezen része, mílylyel a mű be van fejezve, bíralat alá bocsátott. — Végül határozottá lön, hogy a tagok kényelmesebb megjelenítését végett a társaság ezentul nem csütörtökön és délelőtt, hanem minden hó utolsó szerdáján délutáni 5 óra-kor fogja tartani havi ülését.

** (A pesti öltözégyelet) azon egyházi készle-tei, melyeket az idén a hazai szegényebb templo-mok folszerelésére szánt, e hó 8-tól 16-ig a k-egy-es tanító rendiek gymnasiumi épületének első eme-letén közszemlére lesznék kitéve.

** (Az országos központi védhímlő-öltözégyelet) igazgatósága tudatja, hogy e hó 1-től kezdve a védhímlő-beöltások hetenkint kétszer, u. m. va-sárnap és csütörtökön délután 3 órakor fognak végeztetni, az orvosi egyetem új világ-utcai épü-letében. A felnőktek újra oltása szin-tén ekkor történik.

** (A magyar nemzeti muzeum) ügyeivel fog-lalkozó országos bizottság, mint a „P. H.“ érte-sül, legújabbban megbízottat, hogy az első rendű szűkségletek között a legégetőbbeket jelölje ki, hogy így, ha a tervezett 150,000 frt. mindjárt fo-lyóvá nem tétethetnek, a segélset legalább el le-hessen kezdeni. A bizottság véleménye szerint mindenekelőtt szükséges a háztető tartarozása, mert, a melyek ternek némelyikében már az esővíz folytái mutatkoznak. Ezek után sürgette a bizot-tság az ovasó-terem burtozását, hogy így leg-nább az eddig rendezett könyvtár részt közhaz-sználó lehessen tenni; az évek óta lapangó nagy-becsű római és honi műemlekek felállítását, és a mire nagy sulyt fektetett, a tisztviselők fizetése javítását s a személyzet szaporítását.

** (Az első magyar átalános biztosító-társá-ság) ez évi rendes közgyűlését folyó május hó 31-dik napján, délelőtti 9 órakor a társaságnak Er-zsebet-terem fekvő 3. szám alatti sajtó házában, a 2-ik emeleti teremben fogja tartani. E közgyűlés tárgyai lesznék: 1. Az igazgatóságnak az inté-zett állásáról s az 1863 évi üzletéről szóló jelentése, s a választgató bizottmány által átüzett szárszámla elterjesztése. 2. Az alapszabályok illető száka-szainak rendelkezése szerinti választások. 3. A választmány által indítványba hozandó tárgyak fölötti tanácsokzás. A részvényesek által netalán teendő javaslatok indítványozásáról a 61. §. ren-delkezik.

** (A tiszai vasút társulat) april 30-án tartá közgyűlését, mely alkalommal a négy igazgató-választmányi tag, 186 szavazattal gr. Andrásny és gr. Apponyi egyhangulag, gr. Barkóczy 184 és dr. Jaques 180 szavazattal ujra megválasztat-tak. Az igazgató jelentéséből kitünik, hogy a mult évi bevétel 2,638,279 ft. 88 kr. a kiadás 1,579,902 ft. 80 kr. volt; fennmarad 1,058,377 ft. 8 kr. A kezelési költségek, a megelőző évvél viszonyítva, 126,435 ft. 36 kr-rel kevesebbek; a tiszta jövedelem a megelőző évéhez képest 87,668 ft. 70 kr-rel csökken. A mostani 1,058,377 ftnyi tiszta jövedelmet a vasutba fektetett tőkével, mely 42,114,266 ftban van kimutatva, viszonyítva: az utóbbi számára 2,51 százalék tünik ki, míg a megelőző évbén az építési tőke majdnem 2 1/2%-ot kamatozott.

** (A debreczeni lövészegylet) apr. 25-én tartott közgyűlésében az idej versenynapokat oktober 9. és 11-re határozta.

Balesetek, elemi csapások.

** (Tüvész.) Nagybánán apr. 29-én délben a kincstári pénzverde a lángok martaléka lett. Azonban a népnek rögtöni ébersége és fíradhat-lan szorgalma, az elegendő vízbőség és fecsen-

dezők nem engedék a tüzet tovább terjedni, annyira, hogy csupán egy mellék épület, melyből a tüz eredt, és a főlépületnek csak egyik része lett a rontó elem áldozata. A bányászok tevé-kenysége ez alkalommal különösen kiemelendő.

** (A súly Hód-Mező-Vásárhelyen) szin-tén oly nagy mértékben mutatkozik, hogy a főorvosi jelentés szerint e hó közepéig majdnem 120 ily eset fordult elő. A betegek közül 4 meg is halt.

Mi újság?

** (Jótékony gyermekelőadás.) Gr. Károlyi Ede, gr. Königsegg Gusztáv, gr. Zichy János és gr. Zichy Pál gyermekei a szűkölködők javára gyermek szindarabot adtak elő, mely alkalommal a nézők adományából 270 ft. gyűlt össze.

** (Párisból a magyarországi inségek szá-mára) Grób, évek óta ott működő orvos hazánk-fiától 50. Lövei Klárától pedig 10, összesen 60 frank érkezett, mely összeg — mint a félegyházi főbírnok hozznák beküldött nyugtatványva tanu-sítja — ennek, a félegyházi inségek közti kioz-tás végett, átadott.

** (A segélyadományok összege.) Hivatalos kimutatások szerint az alföldi szűkölködők ré-zére a hatóságoknál magán adakozásokból eddig befolyt összesen 608,479 ft. 33 1/2 kr., 104 darab arany, 1100 frank aranyban, 105 porosz tallér, 5 font sterling, egy arany meg egy ezüst karperec, s 200 ft államkö-vényekben. Ebből a m. hó 22-ig a követekező összegek voltak kiosztva: Abaujme-gye számra 4970 ft. Aradmegye 49,336 ft. 80 kr., Bácsmegye 11,520 ft., Békésmegye 63,480 ft., Biharmegye 23,840 ft., Borsodmegye 16,638 ft. 21 kr., Csanadmegye 44,590 ft., Csongrádmegye 34,940 ft., Fehérmegye 1750 ft., Hevesmegye 63,222 ft., Krassómegye 11,270 ft. 78 kr., Nóg-rádmegye 6200 ft., Pestme ye 18,170 ft., Szab-soltsmegye 16,900 ft., Szatmármegye 2000 ft., Temesmegye 52,268 ft. 79 1/2 kr. és 50 db. arany. Torontálmegye 77,018 ft. 59 1/2 kr. és 50 arany. Zemplénmegye 15,301 ft., Hajdukerület 15,101 ft., Jászunkerület 24,877 ft. 21 kr., N.-Kikinda kerület 6200 ft., Arad város 1440 ft., Debreczen város 8870 ft., Szeged város 4740 ft., Versecz város 1100 ftban részesült. Összesen kiosztott tehát 580,644 ft. 39 kr. és 100 db. arany.

** (A meszeserői utadázairól híres gr. Sándor) a mult hóban újra ritka utat tett meg. Ugyanor bajnai kastélyából egy óra és 31 perc alatt Esztergom-Nánára kocsiott, melynek távolága 5 mérföld, s utja a két első mérföldön hegyes. — Egy egy mérföldre csak 18 percz s 12 másodpercz esik, mely sebesség oly rendkívüli, hogy a gróf eddigi meszeserői kocsizásait, lovaglásait túlha-ladja. A fogat, melyen ez utat tette, négy, 15 1/2 markos vörösderecsből áll. A lovak idomzatokak, arányos taguak, szép állásnak és könnyű menő-süek, fezes inakkal. A lovak menését, képessé-gét, érdekesességét emeli, hogy a gróf sajtó méné-séből valók.

** (Shakspeare darabjai közül) lapunk mult számában 12 volt említve mint olyan, mely a nemzeti szinpadon rendezés adatihoz volt, vagy ott legalább egyszer másszor megfordult. E dar-bok a következők: „Hamlet“, „Lear“, „III. Ri-chard“, „Macbeth“, „Romeo és Julia“, „Othello“, „Coriolant“, „Velencei kalmár“, „V. Henrik“, „Makranczos hölgy“, „Tévédések vígjátéka“ és „Szentiván-éji álom.“ E névsor helyen ugyan, de hiányos, mert még 6 szimű nincsen említve, melyeknek sora a következők: „IV. Henrik“ (első rész), „Atheni Timon“, „Antonius és Cleopatra“, „A windsori vig nök“, „A veronai két nemes“ és „Julius Caesar.“ E szerint a nemzeti szinpadon a nagy költőnek 18 darabja fordult elő.

** (Magyar cigányok M-mikében.) Hir sze-rint a debreczeni egyik cigánybandát a mexikói udvarnál tartandó zeneelőadásokra szerződötték. E zenetársulat 14 tagból áll, és oseh karmesterök, Nesvorda vezetésé alatt már utnak is indult. A zenebanda minden tagja a hajórakeléstől fogva naponta 6 ezüst huszast kap; azonkívül mellék-keresetről is vannak biztosítva.

** (Gyalog- vagyis futóversenyt) tartottak néhány nap előtt Pozsonyban. A pálya 5 aka-dályllyal volt ellátva, melyek közül a legnagyobb 11 lábnyi széles árok volt. A célhoz gr. Dessew-ffy Aurel ért legelőször.

** (Templom-rabló.) A pozsonyi városi fog-házban egy fiatal fegyenc van elzárva, ki sajtó bevallása szerint 21 templomrablást követett el.

Csolnak-verseny a Duna. A budapesti hajóegylet jövő június 6-án csolnakversenyt rendez. E versenyek nem mint a múlt évek, csupán a fejlődő egylet beléletének mutatványai, hanem valódi versenyek lesznek, egyenlő fegyverekkel, melyeknek kezelési módja, s a kifejtendő erő és ügyesség fogja az elsőség kérdését eldönteni — nemcsak a budapesti egylet egyes tagjai, hanem különböző egyletek közt is, melyek a napon itt egymással mérkőzni fognak, az Angliában készült s tökéletesen egyenlő súlyú és alaku versenyhajókon. Négy ily csolnak érkezett a napokban Galacson át Pestre és sorshuzás után a megrendelő pesti, pozsonyi, paksi és bécsi hajóegyletek közt osztottak el. Minden versenyenél a pályátér egy angol mérföld leendő. A budapesti egylet jövőre még nagyobb mérvben fogja szervezni a versenyét a azon célból, hogy t. i. távolibb egyletek, magántársulatok vagy egyesek is készülhessenek rá, már a f. év június havában közzéteendő az 1865-iki programot, melyet a jelen évre több gátoló körülmény miatt kissé későbbre volt elhalasztani.

Régi római pénzek találsa. Somogy megye Hatvan községe határában nem régen nagymennyiségű régi római ezüst érmét találtak. A találas történetét illetőleg a következő részleteket tudtuk meg: Egy szomszéd Apáthi helységből árokmetész, fát akarván ültetni, egy árok szélbe lyukat ásott, midőn az áro nyomasára egy vastag, de gyenge szerkezetű fazék tört össze a föld alá. A fazékot kifordítván, idomtan alakban összeállt több nehéz görögnyelű talált benne, mit valami haszontalanságnak vélt, kihányta ugyan az áro lyukból, de ott hagyta a mezőn s munkáját tovább folytatta. Este felé észbe jutott, hátha talált pénz által meg lehetne gazdagodni! s a fazék tartalmát, valami 10-12 itczényit, kőtenyében haza cipelte s otthon felesége 6 itcze ecetjéj egy tálba öntötte s az öszerezagdt ezüst pénzt abban áztatgatta valami 24 óráig. Néhol már látszott az ezüst fehér színe, de restelvény várni a kétségkedve a talált pénz értékes voltán, az egész tömeget kiönté udvarára s boszankodva mondá: „bár botlanék ide valami rongyszéd, ki érte legalább az ecetem árát megadná!“ A dolgonak híre támadt s meg is jött nemsokára egy kérdéseskedő zsidó, ki meglátván a talált darabokat, néhány forint ígéréte mellett azonnal zsebre kezdi rakni az ezüstöt. Erre vérszemet kap az öreg árokmetész, öszerekapkodja nagyobb részét az ezüst pénznek, s azonkívül, a mit már a zaidó elvitt, fontját 5-10 forint adogatta el. — Meghallván ez eseményt a vidék ifjai, a következő vasárnapon seregestől tödultak a találas helyére, még pedig nem hiába, mert egyenkint 50-60 darabot is találtak még ők is. (325 darab e pénzekből e lapok szerkesztőségéhez is beküldetett, s miután it nem akadt vevője, már vissza is szállítottuk Szerk.)

Régi pénz. Mólodásnál, a Csele patak körül, a mint ez a Dunába ömlik, a halászek egy aranypénzt találtak, mely a szerencsétlenül járt király, II. Lajos nevével, s 1526. évszámmal van ellátva. A halászek az arany értéket nem ismerve, néhány krajczárért eladták: így jart egy darabig kézzel, míg jelenleg egy hivatalnok kezére jutott, ki, mint a „Z. S. K.“-nek írják, a nemzeti múzeumnál kérdést tenni szándékozik, vajjon e pénznemből bir-e hasonló példányt? ha nem, úgy díj nélkül átengedni kész.

Névmagyarítás. Felsőbb engedély mellett, Hulop Pál nyitramegyei farkasdi lakos, vezetéknévét „Fülöp“-re változtatta.

A selyei első hetivásár jövedelme mely az alkalmossal a helypénzekből begyűlt, s melyet nagylelkűleg a szűkölködőknek ajánlottak föl, összesen 100 ft. 60 kr volt.

Hely-csere. A lapunk múlt számában említett tűzvész és emberélet-szabadítás nem Érsekújvárot, hanem annak szomszédjában, Tót-Megyeren történt.

Felszólítás. Miután előírott, Heckenast Gusztáv ur által egy, az 1865-iki évre szóló „Magyar gazdaszonyok“ naptárának szerkesztésére szólítottam fel, mely naptár első évi folyamát most kezdvén, miután azt a „Magyar gazdaszonyok egylete“ közlönyével elfogadta, egyedül női és gazdaszonyi érdekeknek lesz szentelve: vagyok bátor felszólítani a két testvér hazában levő valamennyi nő- és gazdaszonyi egyletet, úgy nőnővel intézetek, női ápdokák és más különösen jótékony célú nőegyletek igazgató nőit, hogy velem legfeljebb f. hó 20-ig alapszabályait vagy programjaikat levélben tudatni sziveskedjenek. A levelek ily cím alatt: „A magyar gazdaszonyok naptára szerkesztőjének, Pesten, egyetem-utca, 4-ik szám.“ küldendők. — Kelt Pesten, május 3. 1864. — Medve Imre, a Magyar gazdaszonyok naptárának szerkesztője.

Nemzeti színház. Péntek, apr. 29. „Lear király.“ Szomorújáték 5 felv. Irta Shakspeare. Szombat, apr. 30. „A hugenották.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerző Meyerbeer. Vasárnap, május 1. „Szentiván-éji álom.“ Színmű 5 felv. Shakspeare után fordította Arany János.

Hétfő, május 2. „Egyik sír, a másik nevet.“ Színmű 4 felv. Franciaából fordította Radnótfáy S. Kedd, május 3. „Don Juan.“ Opera 2 felv. Zenéje Mozarttól. Szerda, május 4. „Brutus és Lucretia.“ Dráma 4 felv. Csütörtök, május 5. „Illa és a huszárborz.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerzte Doppler.

Budai népszínház. Apr. 29. „A csikós.“ Népszínmű 3 szakaszban. Irta Szigheti. Apr. 30. „Az ördög pilulái.“ Nagy bohóság 3 szakaszban. Máj. 1. „Cancan a törvényszék előtt.“ Operette 3 felv. Zenéje valamint szövege nem egyéb kísérletnél, és sem az egyik sem a másik nem bir vonzerővel, hanem azert a budai cencankorszakhoz szokott közönség, — nem levén ellensége a sikamlós kétértelmű kifejezéseknek és jeleneteknek, — rendszeren meglehető számmal jelenik meg az előadáson. A szereplők közt Vincenzo János tűnik ki leginkább egy mosónő szerepében, mint a kokettség hő személyesítője. Szilágyi is elég élénkséget fejt ki, s Vig Róza, ha szép csengő hangjának megfelelő tiszta magyar kiejtéssel bírna, szintén díszretele volna érdemes.

Máj. 2. „Az ördög pilulái.“ Nagy bohóság 3 szakaszban. Máj. 3. A színház zárva volt. Máj. 4. „Az ördög pilulái.“ Nagy bohóság 3 szakaszban. E darab ezuttal 100-ik előadása jubileumát ünnepelte. Máj. 5. „Az ördög pilulái.“ Nagy bohóság 3 szakaszban.

Szerkesztői mondanivaló. 7157. Hatvan. B. V. Az érmeke néve azóta semmi kedvezőbb tudósítással nem szolgálhatunk. S e szerint az illetők kívánata szerint visszaküldük. 7158. Gutorföld. D. L. Miután az elhunytak édesanyja és testvérei még életben vannak s ezek az egyes örökösök: minden további vérokonosság kiharcolása szükségeltetik.

Kérnek a lapok t. c. szerkesztői és felszólítás szíves közléseire.

ségtelenné válik. A mit a dologra néve tudtunk, azt az illetőkkel már közöltük, s nekünk többé semmi hozzájárulónk nincs.

7159. Nagy-Barát. Sz. S. A képre néve ohajátást mielőbb teljesíteni fogjuk.

7160. Marosvásárhelyi emlékek. Magánykörülatnak figyelmet érdemlő, de a nyilvánosságra még nem értet meg.

7161. 1444. Az árva kis leány. E művekrejris hasonlót kell mondanunk.

7162. K-y G-v. A mit alkalmanként véltünk, azt már fel is használtuk; a többire néve is a legjobb szándékkal vagyunk, de hát — a tér!

7163. P. Arad. Cz. I. A régi érmet s a „gazdag év előhírnökét.“ a néhány száz füvecskét az idei tavasz hozományából, örömmel vettük s érdeklél vizsgáltuk. Hát azoknak a talált buzogányoknak, csakányoknak és bárdoknak nem lehetne it a múzeumban valami jó helyet szerezni? 7164. Ha lennél... Oh be sokszor eldöntök már ezt a nótát, hivatottak és hivatlanok!

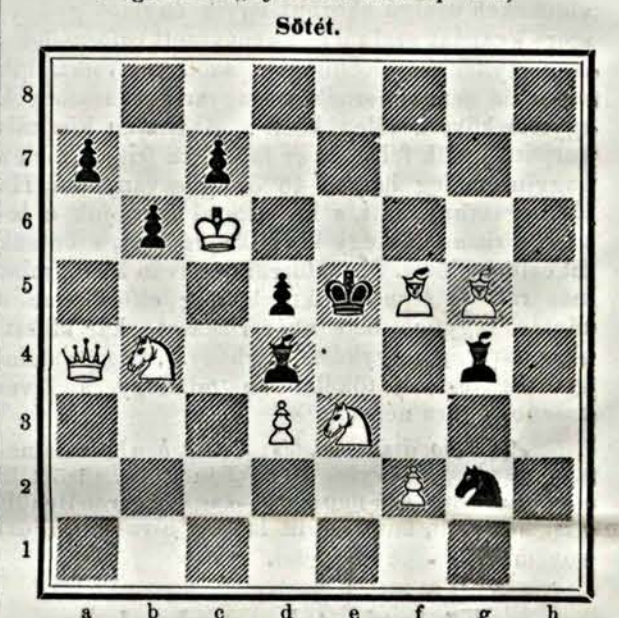
7165. Győr. Z. A. Nekünk ugy tetszik, mintha az egyik reklámútkönyv már megjelent volna. Ezt kellene előbb megtudni; ezután az illetőtől követelni, s csak ezután, ha kell, felszólalni. Legyünk kiemeltek az irodalmi visszaélések ellen, de csak ha valóban alaposággal meg vagyunk győződve. Annak idejében szívesen közöljük a felszólalást.

7166. Lengyelországban. Nem közölhető.

SAKKJÁTÉK.

228-ik sz. feladv. — Mayer Henriktől (Hannoverben).

(Átvéve a jelen évben Anderssen szerkesztése mellett megindított „Uj berlini sakk-lap“-ból.)

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

A 223-dik számú feladvány megfejtése. (Vész J. A. tanártól Budán.)

Világos. Sötét. 1. F e 7 - d 8 F e 6 - lép. 2. V e 1 - e 7 tetszés szerint. 3. V e 7 - h 4 + mat.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Pécsen: Rittkay János. — Budán: Medgyesi Ödön. — Nagy-Várkonyon: Pál Rész. — Eperjesen: Brósz Károly. — Nagy-Emőken: F. P. J. — Miskolcon: Bizony Ákos. — Debreczenben: Zsigyva Imre. — Szajkóföldön: Hartmann József. — Jász-Kisérben: Galambos László (az előbbi is). — Pesten: Cselkó György.

Rövid értesítések. Többeknek. A 224. számú indiai feladványunk sokkal vitézesebbül tartja magát, mint előre gondoltuk. Többen próbálkoztak már vele, de csak nem akar hódolni. Újra ajánljuk mindazok figyelmébe, kiktől már megfejtést vettük. — K. Sz. Miklós: B. K. Addig is, míg magánúton minikettőre néve bővebb tudósítást nyújtának, fölemlítjük, hogy a régi alakban Sötét részéről 1. B - d 8 és 2. H - d 5: a gátoló lépések. — Veszprém: F. J. A megfejtés helyes. Küldjük üdvözlőnket.

A múlt számbeli 227. sz. feladványra vonatkozólag fölemlítjük, hogy néhány példányban e 5-ön Vil. Bátya al Világos Futár helyett. Kik történetesen ily példányt kaptak volna, a könnyen észrevehető csere kijavítását kérjük.

TARTALOM.

Németh Ferencz néptanító (arczkép). Molnár István. — Az én új születésem. Vida István. — A Tisza bőlesője (két képpel). P. Szathmáry Károly. — A porosz oktatásügy és gazdasági tanintézetek (vegye). Cantary Ottó. — Buják vára (képpel). Cs. — A silyről (sorbort). — Követésre méltó. — Egyveleg. — Tárház: Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Budai népszínház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

Hirdetések a Vasárnapi Ujság 19-ik számához 1864.

Caraffa és az erperijsi vértörvényszék című történeti korrajz két kötetben. Irta K. Papp Miklós. Tartalma az első kötetnek: Ajánlat. — Előszó. — Bevezetés. — A protészások üldözéte. — Lobkowicz bukása. — Az 1678-diki pozsonyi gyűlés és Tokóli fölépése. — Régi és új sebek. — Budavár visszavétele. — Egy emberő, melyre alkuszának. — Caraffa Antal. Második kötet: Az első befogatások. — Ujhelyi Erzsébet és Szentiványi mint vándok. — Vallomások a kispadon. — A halálítélet. — Zimmermann, Keizer, Rauscher és Baranyai lefejeztetés. — Ujabb befogatások és veretnek. — 1687-iki pozsonyi gyűlés. — Az örökösödés és Draskovics halála. — Az utolsó menhely. — Az Erdély és Telesi Mihály. — Telesi halála és Tököli bukása. — Kollonics érsek. — Az Isten keze. — Gróf Szentiványi bukása. Ára a két kötetnek 1 ft. 80 kr. Ez érdekes történeti korrajzot, melyben a szerző hazánk legmélyebb momentumát szabad toll — s a legélénkebb színekkel festi — eléggé ajánlja már maga a fentebb közölt bő tartalom, melyhez még csupán annyit jegyez meg, hogy a XVII század e szomorú napjának történeti háttérjéért a t. olvasóközönség most veszi először önálló munkában, melyet a szerző több mint harmadfél száz történeti adattal kísér.

NUMVARI WERTHER FRIGYES ujonan felállított 605 (1-3) maláta-fürdője megnyitása, május 1-én, a gyári-udvarban Budán, a császárfürdő közelében. Fentebb érintett maláta-fürdők ez idén tetemesen meghívottak, a fürdő-kabinetek minden kényelemmel el vannak látva, s mindkét nembeli szolgálattevő személyeztről eléggé gondoskodva. Mint a legelső orvosi tekintélyek által elismerve van, a maláta-fürdő használata női betegségeknek egyáltalán, továbbá köszvény és csúszos bántalmaknál, de legkíváltságos általános test s idegyengülések ellen a legnyomatékosabban ajánlhatók. A maláta-fürdők használata által már is a legmeglepőbb eredményeket érteket el. A t. c. fürdővendégeknek egy tágas váróterem, melyben a legolvasottabb hírlapok található, valamint az ujonan telepitett árnyúds és pihenő padokkal ellátott fürdőkeret-kilátással a Duna folyamának rendelkezésére áll. A fürdőkhöz juthatás a főutcán vagy a Dunaparton történhet, s mindkét oldalon alig pár száz lépényi távolságra esik a császárfürdő. 1. első osztály maláta-fürdő ára ruhával és szolgálatlal együtt 1 ft. — kr. Előfizetés után 6 fürdő 5 „ 80 „ 1. második osztály maláta-fürdő ára 4 „ — „ Előfizetés után 6 fürdő 4 „ 40 „ 1 Dunaviz kád-fürdő ára egyenkint 40 „

Folyó évi június 1-én első huzása a cs. kir. ausztriai 1864-dik évi állam-kölcsönnek.

Ezen sorsjegyek eladása minden államban törvényesen meg van engedve. A kölcsön főnyereményei: 20-szor 250,000, 10-szor 220,000, 60-szor 200,000, 81-szor 150,000, 20-szor 50,000, 20-szor 25,000, 121-szor 20,000, 90-szor 15,000, 171-szor 10,000, 352-szer 5,000, 432-szer 2,000, 783-szor 1000, 1350-szer 500, 5540-szer 400 forint. — továbbá kisebb nyerevényeknek: 200, 195, 190, 185, 180, 175, 170, 165, 160, 155, 150, 145, 140 forint.

A kötelezőnyelű mindegyikének feltételül legalább is 135 forintot kell nyernie. Ezenkint 5 huzás történik, s pedig június 1-én, szeptember 1-én, december 1-én, március 1-én és április 15-én. Ezen huzásokra az eredeti sorsjegyek a legolcsóbbért adtaknak el. Egy sorsjegy ára egy huzásra 3 ft. Hat sorsjegy összesen csak 15 ft.

Játéktervek, valamint sorsruhák, lájstromok az illető résztvevőknek bérmentésivel küldetnek meg. A legolcsóbb mérvben megrendelések pénzküldés, vagy pedig utánvétellel a legpontosabban teljesítetnek. E tárgyban bérmentés levelek közvetlen alíróitához intézendők. 579 (4-7)

Schrumpf Jean, nagykereskedő-ház m. Frankfurtban.

Anatherin-szájgyógyvizet már huzamos idő óta használnak, s azt nemsokára jóság, hanem kellemes íz miatt is bárkinek a legjobban ajánlhatom. 489 (6-12) Bécs, 1857. januárban. Eszterházy Teréz hercegnő.

Tudósítás lótulajdonosok számára. Minden lótulajdonos előtt ismeretes, hogy épen a ló azon állat, mely a legtöbb véletlenséggel van kitéve; káros következtések vannak öszekapasolva azzal, hogy ha kezdetben a kisebb bajok — mikből többnyire sajálatraméltó esetek támadnak — elhanyagoltnak. Enneközt minden okos lótulajdonosnak arról kell gondoskodnia, hogy egy védszer legyen kezénel, melynek alkalmazása által lova felülülését egész biztonsággal várhatja; mint olyat: Kwizda F. J. es. kir. legf. szab. dídtó-nedvét (Restitutions-Fluid) mutatjuk be, s tartozkodunk minden magasztalásoktól, s csak az alább következő sorokat idézzük: Kwizda F. J. gyógygyőztes urnak Kornuburgban! Istálómban többnyire saját orvosszereimet szoktam használni, s így az afféle — ugynevezett csodaszereknek hitelt sem adok; mégis kötelességem tartom lelkimertőleg bizonyítani, hogy az ön dídtó-nedve hatálosa vérokonosságaimat jóval felülmúlta. Meleg szappannal higítva, a fakemény íhvért vagy inakat bór-nyalványonnyá teszi, a ravasz vagy gyanus mirigyot pedig — ha a szer öszkerüleg alkohollal higítva alkalmaztatik — gyökeresen eltávolítja. A bélgyőzest, mely már az utolsó stadiumba lépett, s közel a bél-lohhoz van, egyszerű oldaldörzölés által minden más segédzer nélkül a lovat pakrócz alá állítva, rövid negyed óra alatt ös szerével kigyógyítottam — s pedig oly sikerrel: hogy a ló e rövid idő letele után teljes szabállyal vágat s vidámságot mutatott, miután hajítás közben oly makacsul földhöz vágni akarván magát, hogy legnagyobb megerőltetésben került a lovat az istálló küszöbéig hozhatni. További szavakkal nem akarom önt unatni, his e elébb idéztettek is csak azért hozom fel, hogy köszönőleg elismerhessem, miszerint ön védszere épen azon esetekben, melyektől a lótulajdonosok legjobban rettegenek, — gyors, kiindulási s csaknem biztos segélyt nyújt, s azonfelül átható illata, az istálló-levegőt is jobban s tartósabban tisztítja, mint a kámför-combustiók. Fogadj! ön stb. Wiener-Neustadt, nov. 10-én 1863. Herczeg Auersperg Román.

A raktárak léteznek PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt. — Aradon: Probst F. J. — B. Gyarmaton: Omazta T. — Debreczenben: Bignio J. — Eperjesen: Zsembery. — Esztergomban: Bierbrauer J. C. — Isper: Flamm L. — Kassán: Novelli A. — Kolozsvárt: Wolf J. — Miskolcon: Spuller A. — N. Kanizsan: Feszthofer J. és Rosenfeld J. — Pápan: Bermüller J. — Pozsonyban: Scherz F. — Rimaszombatban: Hamaliár A. — Szegszárdon: Gutter A. — Sopronban: Pachhofer L. urnaknál. Egy palack ára 1 ft. 40 kr. Két palacknál kevesebb nem rendelhető meg, a pakolásért 30 kr. számittatik. A főraktár Kwizda F. J.-nál Kornuburgban. — Raktár átvétele végett a t. c. gyógyszerész és kereskedő urak közvetlen a készítő Kwizda F. J.-hoz fordulhatnak. 529 (2-3)

Egerszeresen megpróbált s cészlerőség tekintetéből a legjobbnak elismert kemény-fedélzetek, melyek alkalmazásával a füst nyomtalanul eltűnik. Hordozható s vízzel légmentesen zárolt szoba-ürszékek, darabja 5 forinttól 15 forintig. Készületek, melyek minden árnyékszékre alkalmazhatók, s a légvonalat és büzt tökéletesen eltávolítják, darabja 10 ft. Teljes szerkezetű angol árnyékszék-megrendelésre, bármint mintában a legújításbárért eszközöltetnek; készit továbbá épületekhez horgany-árnyékszék-ésőket, s azok a legújításbárért számittatnak. Felöltő személyek számára fürdő-kádak darabja 13 ftől 15 ftig. Teljes zuhany-készületek szétszedhető tálcákkal, darabja 16 ft. Az öszes tárgyak szilárd s a legjobb horgany-anyagokból vannak készítve. A pakoláshoz megkívánható ládákért darabonkint 1 ft. számittatik.

Mikszits Károly, bádósos mester. Raktára: rózsza-téren 2-ik szám alatt Pesten. 601 (2-6)

Gomborka-vetőmag, továbbá mindenféle gazdasági, konyhai, kert, virág-és fanyagok a legfrissebb és csiraképes minőségben kaphatók: Fleischman és Véber mag- és növény-kereskedésükben Pesten, „a zold korsorhoz.“ 589 (3-8)

Egy hármas meneti gőzmalom, mely francia kövekkel s tisztítottakkal jól fel van szerelve, olcsó árért eladandó. Bővebb értesítést ad a tulajdonos nagy-díftó-utca 2-ik sz. a. Pesten. 563 (5-6)

A gerjely vagy villamos delezjes a hozzá igényelt szerek által a legmakacsabb kül-és belső nyavalyák gyors és eredményes gyógyítása eszközültetik. Pesten, stáció-utca 25-ik szám. Ugyanott a titkos szerek és makacs-kütegek legbiztosabb véd-és gyógyszereit — az ismert ovonyat — is megrendelhetni. Csomagja 1 ft. a. é. — Ugy az aranyér és önszépülés példányok darabját 1 ft. 20 kr. 595 (2-4) Dr. Malatides.

Óvás. Rokon és barátai körökből legújabbán és ismételve azon tudósítás jutott értesemre, hogy néhány iparlovag, kiknek nevét még most nem akarom a nyilvánosságg elé bocsátani, rossz és haszontalan gyártmányokat, saját és az egész művelt világ előtt jelennek elismert cs. kir. szab. „Anatherin“-szájvizem gyantát „Anatin“-nevezet alatt bocsátják áruba; ezen visszaélések meggátálása tekintetéből bátor vagyok, a t. c. fogyaszto-közönséget üvegesim függvényeire, azok kullalájára s kuppjaira, melyek mintá által s a hamisítások ellen belyeggel védve vannak, ezenfelül tiszteltet figyelmeztetni s az előjebölt hamisításoktól ezután is tudomá-somra juttatni. Iméltet esetekben nem fogok azal megelégedni, hogy ezen cím-bitorók ellen a fennálló törvények szigorúságához folyamodom. hanem azok nevelt, hogy az oly gyakraan tévura vezetett közönség valahára láthassa, kik azon madarak, kik más tollával magukat felidestini nem átalják, — kiemeletlenul nyilvánosan pelengégre teendők. 577 (2-6) POPP J. G., fogorvos és szabadalom-tulajdonos, Stadt, Bognergasse Nr. 2.

HETI NAPTÁR. Table with columns for dates (Hó-és hettnap), Catholicus és Protestáns naptár, Görög-orosz naptár, Izraeliták naptára, Nap, Hold, and Hold változásai. It lists various religious and astronomical events for the month of May.

Titkos betegségek és idült, súlyos utóbjaj ellen, több évi tapasztalás s a világhírű Ricord (egykor párisi tanárának) tanmódja után, siker biztosítása mellett rendel SUGAR orvosudor. — Lakása fürdő-utca 3-ik szám, a József-tér sarkán. 483 (15-24) Megkereshető levél által is.

Kimutatása

a csász. kir. szabadalmazott tiszavidéki vasut üzlet-bevételeinek.

Utazók száma	Utí-podgyász, gyors- és teheráru		Bevétel						Összesen		
	mázs	font	Személyszállításért		Árukért		Teheráru				
			ft.	kr.	ft.	kr.		ft.		kr.	
1864. az üzletben levő vonalak hossza 78 1/2 mérföld											
Április havában	36418	495554	49	85216	15	4827	33	136150	53	225694	01
Január 1-től mártius végeig	78990	1381532	53	183284	94	9847	68	396889	16	590021	78
Összesen	115408	1827087	02	268501	09	14175	01	533039	69	815715	79
1863. az üzleti vonalak hossza 78 1/2 mérföld											
Április havában	35622	307188	33	82240	37	4100	58	104738	81	191079	76
Január 1-től mártius végeig	86820	956983	10	194349	23	10432	76	290558	99	495340	98
Összesen	122442	1264171	43	276589	60	14533	34	395297	80	686420	74

612 (1)

A cs. kir. szab. tiszavidéki vasut igazgatósága.

MOLL SEIDLITZ PORA
MOLL A.
védjegye

Külföldi jutalomdíjak, pénzért a porliszt-világlatlisan 1853-ik évtől.

Központi szállítási rakhely a „golyához” címzett gyógyszer-tár Bécsben.

Figyelemre méltó, tapasztalván, hogy a Seidlitz-porok szóról a nyem után nyomtatott, sőt a közönség ámitása végett hamisított névalírásokkal ellátott használati utasításokkal adták el, s e végett a külső alak hasonlatosságánál fogva saját gyártmányommal könnyen félrelehetnek; ezen hamisítványok megjelölését mindenki azon megjegyzéssel óvok, miszerint „az általam készített Seidlitz-por minden katulyája megkülönböztetéstől hasonló készítményektől saját íparjeggyel és aláírásával van ellátva; és minden egyes adag fehér papír-burkolatán ismerjélek viznyomasban „Moll's Seidlitz-Pulver” látható.”

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

Ez a porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy osztrák birodalom minden részéből került s kezeknél levő halálatok a legrejtetesebben tanúsítják, hogy e porok rögzött szorulatoknál, emésztetlenségnek és gyomorhólyagnál, továbbá görszök, vese- és idegcsatornák, szivdorzagnál, idegesség okozta főfájásnál, vér-tudulással, eszes fogfájással, végül hystériára, bukórra és húzamos hánysára hajlammal stb., a legjobb sikerrel alkalmazták, s a legértékesebb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemben igenis kiterjedt levezetés számos bizonyítványt tartalmaz oly beteg részéről, kik, miután nálok minden, gyakran alopathikus és hydropathikus gyógmód eredménytelenül kimerítették, az egyszerű házi szerhez folyamodtak, és ebben rongált egészségüknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszert meglegék. — Ez elismerő iratok szerzői között a családalomnak csaknem minden osztályai, u. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezőgazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszeresek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviseltek, kiknek azelőtt még a leghírhedtebb gyógyírók is csak azokat legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségük csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használata által állított helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN } **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt.
} **STEINBACH JÓZSEF** ur kereskedésében, gránátos-utczában.

Ezen üzék alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai „Bergen” városból való valódi Dorsch-májhalzsír-olaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. a. é.

Az üvegek el vannak látva védmarkokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és cinkpakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legbiztosabb és leghatályosabb májhalzsír-faj a Dorsch-halnak legfogadósabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsír-olaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesebb gyógyszer a mell- és tüdő-bajokban, serophulus és rachitis, közsvény és csúsz, idült bőrkütség, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmaztatik.

MOLL A., „zum Storch”, Tuchlauben.

A frankfurti pénz-sorsjáték első nyeresemény-huzása 1864-ik évi május 25. és 26-an.

200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 2-szer 20,000, 2-szer 15,000, 12,000, 2-szer 10,000 stb. forint nyereseménnyel.
Egy egész eredeti sorsjegy ára 5 újf., — fél sorsjegyé 2 ft. 50 kr., — egy negyedé 1 ft. 30 kr.

Minden megrendelésnek, legyenek azok bármi csekély mérvűek, a leggyorsabban teljesítetnek; játéktérvek és sorszhuzási lajstromok ingyért szolgáltatnak ki.

ifjabb Lindheimer Jakabnál majnai Frankfurtban.

588 (5-5)

BÖHM ÉS KÁNYA

József-tér 10-ik szám alatt, ajánlják

minden évszakra dúsan állított

legujabb bel- és külföldi divatáruikat.

599 A 480 (5-12)

ROB-LAFECTEUR

(Francia- és Oroszországban és Ausztriában egyedül elismert) tulajdonságairól kellő felvilágosítást nyújt minden könyvtárosnál és ügyváltónál kapható ily című röpirat: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveau-Laffecteur.”
E röpirat szerint a minden országok legelső orvosi által ajánlott ROB, töményített növényi szörp, az izlére nézve igen kellemes s könnyen bevehető szer. Számos körhízában és jótékonyági együletben használhatatlan van az. A szárczagyökérből készült hashajtó szörpöt (Syrup Sarsaparilla) stb. messze fölülmúlja, s egyszerűsind helyettesíti a halmájolajat (Leberthran), az anti-scorbuticus szörpöt, valamint a hamblagot is (Jod-Kalium).
E vertiszító növényi szörp csak akkor valódi, ha ezen aláírás van ellátva: „Girandea de St. Gervais.” Alaposan és rövid idő alatt minden egyéb megkeményedő anyagok használata nélkül, gyógyít újabb és elévült ragályos nyavalyákat. A Rob-Laffecteur a hajdani királyi gyógyászati társulat s egy királyi rendélyvény által 1850-ben Belgiumban elismertetett. Ujjab időben a Rob eladhatási és hirdetési joga még az egész orosz birodalomban is engedélyeztetett.

A főgyógynökök nevei:

Augsburgban Kiesling J. Baden-Badenben Stehle. Bécsben Fritze testvérek, Wilhelm Ferenc és társa, Moll, Steinhäuser, O. Felsőlegye gyógyszerész. Berlinben Grunzig és Ludwig illatszerekész. Breubachban Stöffgen, Hoffschlager utoda. Brodiban Franzos. Bukarestben Steege, König. Drezdában Salomon gyógytár. Majnai Frankfurtban Frieschen J. M. Hamburgban Gotthelf V. Hannoverban Schmidt. Jassyban Lochman. Krakóban Molodtinski. Lipsében Taschner. M. Lublin Varsóban Malinban Galetto D. Schloppe. Moszkvában Grosswaldt fűszerész. Odessában Koehler. Pesten Török József főgyógyász, Wagner. Pragában Proskowetz József. Sz. Pétervárott nagyban eladás a gyógyszerészek raktárában Temesvártól Pecher J. E. gysz. Varsóban Sokolowski, Mrozowski, Galle fűszerészek.

A központi raktár létezik Párisban, dr. Girandea de St. Gervais-nél, rue Richer, nro. 1. — Hamisítások ellen óvás tétetik. Minden előforduló esetekben a szalag alkendő, melylyel a dugasz borítva van, és melyen az aláírás: Girandea de St. Gervais találatik.

A 578 (4-6)

budai vizgyógyintézet.

Alulirt tulajdonos a szerencse kedvezménye által oly helyzetbe jöven, hogy jutányosabb árúval melletti is fenntarthatja intézetét, jelenti: hogy ezután a szoba minőséghez képest a betegok szállásért, fürdőért és orvosi ápolásért naponként 2 ftot, 1 ftot, vagy 80 kft fizetendnek.
Továbbá figyelemre méltó, hogy a betegek, és a betegek, hogy másként elején kezdve előre való bejelentés után intézetben folytonosan kapható lesz savó és keskeletj.

Dr. Siklósy.

Valódi Pagliano-Syrup,

Girolamo Pagliano florenzi professortól egyenesen idezállítva, különböző mennyiségben kapható:

a magyarországi főraktárban TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál Pesten, király-utca 7. szám alatt.

Egy eredeti üvegcsé ára 2 ft. — Postán küldve 20 kral több

Az ismétlélők igen kedvező engedményben részesülnek.

E szörp tisztítja a vért, eloszlatja a megromlott nedveket, megritkítja és megjavítja azokat, következtében mindazok, kik e szörpöt havonként két napon át használják, jó egészségnek örvendnek. E szörp sok oly betegséget gyógygyít, melynek az orvosi szer csekély javulást eszközölt.

604 (2-12)

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — egészen friss minőségben kapható: **PESTEN: Török József** gyógyszerész urnál a király-utczában, — **Thalmeyer A. és társa, — Osztelszky F., — Schirk J., — és Gerhardt A.** urnaknál.

BUDÁN: Schwarzmeier J. gyógyszerész urnál.
Aradon: Probst F. J.
Aszodon: Sperlagh J. gy.
Baján: Kleinaut J.
Brassóban: Gyertyánfy, Fabick és Jekelius gy.
Battonyán: Bignio K.
Belgradon: Nicolaovici test.
Beszterczen: Dietrich és Fleischer
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabick Ed.
Brodban: Valentovics gy.
Csakortanyan: Kárász A.
Csanon: Borsay F. gysz.
Debreczenben: Gold N. gy.
Deesen: Krämer S.
Deitan: Braunmüller J. gy.
Deveszerben: Hoffmann B.
Eszéken: Kawilovitz gysz.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Ersékujvár: Conleone Ign.
Egerben: Wessely Ign.
Eszéken: Thürner fia és Dessáthy gyógyész.
Győrött: Brunner F.
Hátszegen: Mátsey B. gysz.
Haczfeld: Hagelschmidt V.
Hátszegen: Mátsey B. gysz.
Ipolyháza: Mikulási T.
Jaosházán: Kuna gysz.
Jolsván: Maletter gysz.
Károlyvárt: Schröder J. gy.
Köszegen: Strehle gysz.
Károlyvárt: Benich J.
Kis-Martonban: Kodolányi gysz. és Spatay J.
Kassán: Eschwig E.
Késmárk: Generisch C. es A.
Késkemetben: Papp M.
Karánsebesen: Wepber A. gy.
Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gyógyész.
Kolozsvárt: Megay C. M.
Körmöczön: Draskóczy gy.
Károlyfehérvár: Fischer E.
Kubinban: Stojánovics Kun-Sz. Miklós: Stoits A.
Löcsen: Lehner S. J. gysz.
Lublin: Krivácsy gyógyész.
Lugoson: Arnold J.
Mediason: Breiner K.
Mosonban: Pranter J. gysz.
Miskolczon: Spuller J. gysz.
Mitrovicz: Kerstonosics A.
Mohács: Pyker Gyula gy.
Marovasvárhely: Jeney J.
Munkacsón: Gröttler L.
Mohácson: Kögel D.
Nagybányon: Horacek J.
Nezsideben: Fuchs J.
Nyitra: dr. Láng E.
Nyiregyházán: Hönisch Ed. gysz.
Nagy-Becskereken: Nedelkovic és Haidegger.
Nagy-Kanizsán: Welisch és Lovak gyógyész.
Nagy-Károly: Schöberl C.
Nagy-Kiklin: Komka A. J.
Nagyváradon: Janky A.
Nagyszombatban: Pantoschek R. gyógyész.
Oroszházán: Vangyel M.
Pancsován: Graff gysz.
Pécsett: Kunz Nándor.
Posegán: Balogh gyógyész.
Putnokon: Szepessy gysz.
Pozsonyban: Schneeberger és Dussil gy.
Rosnyon: Pösch J. gysz.
Rimaszombat: Hamalár gyógyész.
Ruman: Milutinovics S.
Rekaszon: Boroni K. gysz.
Szászváros: Sándor R. gy.
Szabadkán: Hofbauer I. gy.
Ujvárad: Megay C. M.
Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár.
S.-Sz.-Gyógyon: Ötvös P. gyógyész.
Sopron: Voga és Rupprecht.
S.-A.-Ujhelyen: Deutch J. gy.
Sastynban: Mücke A. gy.
Selmeczen: Breymann.
Szegesváron: Misselbacher J.
Szeregyházán: Gyuleka N. G.
Szibszéken: Kubányi F.
Szombathelyen: Mittermayer gysz.
Székesfehérvár: Say R. gyógyész.
Siklóson: Nyers S. gysz.
Szathmaron: Juracsok D.
Szent-Miklóson: Haluschka P. gysz.
Szentesen: Eisdorfer G. gy. és Proszaska Gyula.
Temesvár: Král és Roth gyógyész.
Takajban: Krützer A. gy.
Tordán: Wolits és Wolf.
Tatan: Nierit F. gysz.
Török-Szent-Miklós: Pillosz M.
Trencsénben: Simon A. gy.
Ungvárt: Telendy gysz. és özv. Benesch P.
Ujvidéken: Schreiber F.
Varannon: Eliazar gysz.
Veszprém: Fremmel.
Vácson: Tragar A.
Varazsdon: Halter gysz.
Verseczen: Herzog gysz.
Zimony: Ivánovics és fia.
Zalatán: Megay Gyula.
Zombor: Stein fia Márk.
Zsanzmók: Neumann M.
Zentan: Waits testvérek urnaknál.

Wilhelm Ferencz egészségi alma-bora és alma-czetje kitünő szer: gyomorbeteg, rögzött hasszorulás, mellgörcsök, fejközsvény s vértelülés ellen, csúszos és közsvényes bajokban stb. — Ára 50 kr.

A főraktár létezik **Bittner Gyula** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Az Allop igen hideg és szellős helyet igényel. 514 (6-6)

Olcsó lábbelik

kaphatók: **TEMESVÁRY GUSZTÁV** gyári-raktárában Pesten, 3 korona-utca 7-ik szám alatt.

Hölgyek számára:
1 pár kommod-czipó, kelméből 1 ft. 80 kr.
1 „ chagrin kommod-czipó 1 „ 20 „
1 „ everlasting-félczipó 1 „ 20 „
1 „ everlasting, bársony- vagy bőrtópánka, sarok nélkül 1 „ 80 „
1 „ everlasting, bársony- vagy bőrtópánka sarokkal 2 „ „
1 „ everlasting, bársony- vagy bőrtópánka sarokkal s ruganyhuzattal 2 „ 40 „

Urak számára:
1 pár bőrtópány ruganyhuzattal 2 ft. 80 kr.
1 „ borjúbőr-tópány szegélylyel 3 „ 80 „
1 „ borjúbőr-tópány kettős talppal 4 „ 20 „
1 „ zergebőr-tópány 3 „ 80 „
1 „ kordován-osizma 5 ft. 6 ft. és 7 „ „
1 „ borjúbőr-cizma 2 „ „

A pénzösszeg beklítése mellett, valamint postai utánvétellel a megrendelt lábbelik pontosan és gyorsan eszközölnetnek; a pakolásért 20 kr. számítottatik. 587 (2-3)

Nincs többé szeplő!

Mi a nők legfőbb disze? — kétszegnivül a szép, tiszta arc. — Kitél a természet ezt megtárgadta, és az arcot annyira elirtó szeplőtől májfoltoktól, meg akar menekülni, és arcának fiatalaságát, élénk rugalmasságát vissza akarja szerezni, az kísérő meg a párisi orvosi akadémia által észszerűen ismert, és egész Angol- és Franciaországban közsználattalva lett.

LILIAÉE PARISIENNE

zépítő szert. — Egy tégely, mely 8-10 hétig is eltart, elegendő a legszebb és legtiszább arczobor előhozására. — Egy tégely ára használati utasítással 3 ft., begöngyölés 20 kr., Rakhelyek **PESTEN: Thalmayer A. és társa, — Lueff M.** illatkereskedése, Pórfi F. váci-utca 19-ik szám, — **Molnar J.** váci-utca 20-ik szám. 544 (7-24)

POPP J. G., gyakorlati fogorvos,

cs. k. osztr. szab. és első amerikai s angol kiz. szabad.

ANATHERIN-SZÁJVIZE

Bécsben, ezelőtt Tuchlauben 557. sz.

most: **Stadt, Bognergasse 2-dik szám alatt,** a takarékpénztár stéllében.

Egy üvegcsé ára 1 ft. 40 kr., — göngyölés 20 kr.

Kapható Pest városa minden gyógyszer-tárban, valamint minden illatszerek-kereskedésben.

Cs. kir. legfelsőbb szab. **fogpasta.** Ára 1 ft. 22 kr. **FOG-ÓLOM.** Az odvas-fogak saját olmozására. — Ára 2 ft. 10 kr. **Növényi fogpor.** Papírokban. — Ára 63 krajczár osztr. érték.

Mint hogy szájjavizem évek hosszu során a fogak s szájrészekre nézve is mint legmagasb aráságok által egyiránt használtatik, nevezetesen pedig nagytekintélyű orvosi egyének részéről számtalan bizonyítványok által — e szernek jólesége igazoltatik, s tekintve, hogy Anatherin-szájjavizem az utolsó nagy világkiállítás is kitüntetett, s Angolországban kir. nagybritanniai szabadalommal látottat el, — s a hamisítást, ellen véde lón, s Amerikában is hasonló kitüntetést s rendkívül kedveltségben részesített, s a birodalom több előkelő hírlapi levelétek által megismertetett, — annál fogva annak további dicserését fölöslegesnek tartom.

Kaphatók **PESTEN: Török J.** gyógyszerész urnál, király-utca 7. sz. — **Unscheldt Edu** urnál váci-utczában, — **Scholz** gyógyszerész urnál a „szent háromság”-hoz, — **Leykandt** testvér urnaknál, — **Thalmeyer** és társa, — **Lueff M.** és **Osvald** urnaknál. — **BUDÁN: Bakacs Sándor** udvari gyógyszerész — és **Rath** gyógyszerész urnaknál.

Almás: **Boek M. — A. Kubin: Tröler s. ger, Krieshaber, Pyra, Deutch N. — Nagy-Kanizsa: Fesselhofer J., Welisch, Rosenfeld A., Braun. — N.-Sz.-Miklós: Napholtz gysz. — N.-Szeben: Zöhner, Müller gysz. fia. — B.-Csaba: Laczay J. gyógyész. — Steiner A. — N.-Károly: Jelinek gysz. — N.-Enyed: Obert gysz. — N.-Kikinda: Komka A. J. — Nyitra: Lapossy L. gysz. — Láng A. F. gysz. — Nyiregyházán: Reich és Pavkovics. — N.-Bánya: Pany S. gysz. — Nagy-Szombat: Pflüner, Smolka gy. — Nagy-Körös: Kögl B. — O-Zsoltom: Szalay L. gysz. — Oravicza: Schnabel J. — Oroszház: Szekani István. — Pécs: Zsolnai W. Z. Gbor J. gysz. — Paks: Florián János. — Pancsova: Graff gysz., Nikolic és unokái. — Pápa: Tschepán G. — Posega: Balogh L. gyógyész. — Pozsony: irgalmasok gysz., Weinstadt D., Schneeberger, Pisztoray gysz., Groszmann, Henricy gy. — Petrinia: Schmidt. — Péterváras: Anselmi A. gysz., Oronke A. — Putnok: Szepessy. — Pétervárad: Deodatto gyógyész. — Resicza: Brada E. — Rosnyó: Feymann A. — Rima-Szombat: Hamalár E. és Kretschmar C. M. — Rozsahegy: Kuffler B., Makovitzky testv. — Ruma: Bogdanovich J., Milutinovich. — Szaszváros: Leonhard gysz., Quir, Valentínovic. — Szabadka: Mikló S., Hídegh T. — Sopron: Rupprecht, Pachhofer, Éler, Voga gysz. — Sastyn: Miske A. gysz. — Segesvár: Misselbacher J. B. fia és Teutsch, Domán D. — Selmecz: Dimark J. E. — Siklos: Deutch M. — Sziszek: Wakenreiter és Durich. — Szombathely: Pachhofer, Pillek, Rudolf A. gysz. — Sz.-Fehérvár: Legmann J. G., Oblatt és Braun gy. — Szasz-Régen: Traugott és Wachner. — Szathmar: Weisz J. — Szeged: Kovács M., Kovács J. gysz. és Lemsovics. — Szegszárd: Novikur. — Szentes: Proszaska és Eisdorfer gysz. — Szekesgyház: Neustadt L. — Szigeth: Rath J. — Szolnok: Scherchics Istv. gysz. — Sz.-Miklós: Mikó M. — Siklós: Nyers A. gysz., Deutch M. — Szarvas: Neustadt L., Deutch A. — Sz.-Udvárhely: Beczasy Imre. — Sz.-Somlyó: Tarsa J., Ruska Ignác. — S.-A.-Ujhely: Reichard B., Deutch J. — Szikszó: Aichmann J. — Szentist: Ustnay A. — Temesvár: Roth L., Jaer gy., Kraul, Schlager K., Rauch, Becher J. gysz. — Tokaj: Kröcker A. gysz. — Torda: Wolf J. gysz. — Tater: Nierit F. gysz. — Trencsen: Kulka J. — Werti gysz. — Kis Ber: Brindl G. gysz. — Kula: Radányi B. — Lengyelötti: Simon J. és fia. — Löese: Hermann G. S. Barcs. — Losonc: Bedy J. G., Geduly A. gysz. — Lugos: Schiesler F., Kronetter gysz. — Léva: Bolemann E. gyógyész. — Lippa: Bán J. gysz. — M.-Óvár: Czech. — Makó: Osofzky S., Weil M. — Malackza: Röhnic gysz. — Mar.-Vasarhely: Fogarasy D., Bucher. — Mediasch: Folbert gysz. — Miskolcz: Boszörményi gysz., Spuller. Szabó gysz. — Mitrovicz: Zeisberger gyógyész. — Mohács: Kögl A., Acher, Klüger. — Munkacs: Tóth K. — Mór: Bognár A. gyógyész. — M.-Sziget: Kibling P. — M.-Brod: Novák. — Nagyvárad: Huzella M., Janky J., Knorr F. — Nagy-Becskerek: Kellner gysz., Haideg-**

88

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten megjelent, s általa minden hiteles könyvárúsnál, Pesten: Ráth Mór-nál, Budán: Nagel és Wischán-nál kapható:

Három fontos vélemény

RENAN

JÉZUS ÉLETE

felett.

Különféle theologiai szempontból fejtegetve.

ELTESTER II. pötsdmi lelkész, VAN OSTERZEE S. J. utrechti hitudor és tanár, és ifjabb COQUEREL ATHANÁZ párisi lelkész által; magyarra fordította

Torkos István.

Nyolczadrét. 168 lap. Ára 80 kr.

Postán bérmentesen küldve 1 forint a. é.

Renan „Jézus élete“ illetékes és illetéktelen bírák részéről oly különbözőleg ítéltetett meg, hogy egyáltalában nem lehet csudálni, ha az olvasó-közönségnek, a mely a könyvet oly kitünő részvétellel fogadta, a műfelől véleménye igen nagy részben határozatlan és ingatag. Jelen füzet, távol attól, hogy a gondolkodó olvasó ítéletének irányát akarna adni, csupán a bővebb megvilágítás érdekében közli három nevezetes hittudósnak alaposan és tudományosan kifejtett nézeteit. Meggyőződésünk szerint e munka érdekét különösen az emeli, hogy az első két értekezésben két különböző theologiai irány képviselője, mindenik saját irány szempontjából szól Renan művéről, s egyik a rationalismus, a másik pedig a supranaturalismus fegyvereivel harcol. A harmadik, ifj. Coquerel Athanáz, párisi lelkész által irt bírálatnak közreboocsátása által pedig különösen azért véltünk a közönségnek kedves szolgálatot tenni, mivel az ifjú lelkész épen ezen írása által keveredett harezba a francia protestantismus egy részével, s ezen irat volt különösen oka annak, hogy Guizot indítványára párisi lelkészi állomását el kelle hagynia. Különböző illetékes vélemények meghallgatása mindenesetre csak elősegítheti valamely mű felületi ítéletünk tisztaságát, s leginkább felmenthet azon vádtól, hogy egyoldalulag s elfogultan ítéltünk.

Harkányi gyógyfürdő megnyitása.

Baranyavármegye e kies fekvésű fürdője, mely Pécsőt 2 órányira, a villány-indóllomástól 2 1/2 órányira fekszik, folyó év május 1-én megnyitattik, s a fürdő idejét tart szeptember 10-ig.

Természeti hőfoka 36-39° R., s alkatrészeire nézve tartozik az égvényes konyhasós-kénes vizek osztályába, földi olaj- és jód tartalommal.

Alkatrészei e szerencsés végyülete s e természeti hőfok következtében az életművezettségbe legnagyobb roncsolást a dalsókat okozó betegségeknek azok, mikbe a szoros értelmében csodahatást gyakorol e fürdő, s melyek következtében hazánk első rangu gyógyvizei számba méltán számítanak.

E betegségek pedig e következők: mindennemű s fokú eszűs és köszvényes bántalmak, alhasi pangások, máj-, lép-, fodoririgy-keményedések, aranyéri bajok, makacs idült bőrbetegségek, görvénykór minden alakja, húgy-hólyag bántalmak, havi tisztulás rendeltenségei, jelentkezések akár bő, akár kevés mennyiségben, akár gőreséssel; fehérlőlyás s etől feltételezett magtalanság, erómiu sérelmek után fátadt sebek, fekélyek, makacs lábfelek, higanykór stb.

Továbbá, a mi a gyógyulás másik lényeges feltételét — a szórakozást — illeti, minden el van követve, hogy a fürdővendég a lehető kényelmet föltalálja.

A fürdő-épület mellett egy 32 holdból álló sétány van, hol naponkint négy óra hosszat az egész fürdőidej alatt a kedvelt bajai 10 tagból álló népzene-társaság vilánozza föl a beteg levert kedélyét.

A posta naponkint mind fölfelé, mind lefelé közlekedik Siklóssal, honnét naponkint jön s megy gyalogposta Harkányba.

A díszes társalgó terem mindig nyitva van a vendégek társalgása összejövételére, hol vasárnaponkint az egész fürdő-idej alatt délutáni 4-8 óráig rögtönzött táncmulatság tartatik; ezen felül 4 zárkóru táncszínpadon tartatik, egymint: pünkösöd-hétfőn, Péter és Pál napján, Ánna napkor és augusztus 15-én.

Az éttermet az idején a környékben pontosságáról ismeretes Brenner Marton vette ki Valporól, ki iparkodik fog a vendégek minden méltányos igényeit kielégíteni.

Az élelem igen olcsó. A 44 jód butorozott szobával ellátott fürdő-épületben egy szoba egy ágygyal naponkint földszint 35 kr., az emeletben 42 kr., két ágygyal 53 kr., az emeletben 63 kr., ágyi-ruha nélkül. Ágyi-ruhával együtt egy szoba földszint 53 kr., az emeletben 63 kr., egy ágygyal, két ágygyal földszint 88 kr., az emeletben 1 ft. 5 ujkr.

Délben az étteremben table d'hote szerint történik az étkezés, s az öt tából álló table d'hote ára 84 ujkr.

Alulit fürdőorvos az egész nyáron át Harkányban tartózkodván, s a csekély tehetséget igénybe vevőknek egész készséggel ad orvosi tanácsokat, mind a fürdést, mind az élelmet illetőleg.

A fürdő-pénztárnál kapható a „Harkányi fürdő“ című könyvecske aluliróttól, mely a fürdő hasáát s mikénti használatát leírja.

Siklós (Baranyában), április 13-án 1864.

Dr. Boros Antal,
harkányi fürdő-orvos.

588 (8-3) Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten, 1864.

Folyó évi május 25. és 26-án
nagy állam-nyeremény-sorshuzás,
200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000, 20,000, 15,000, 12,000, 10,000, 6000, 5000 stb. forint főnyereménnyel ezüstpénzben.
Egy egész sorsjegy ára 6 ft. — Fél sorsjegy 3 ft. — Negyed sorsjegy 1 ft. 50 kr. ausztr. ért. mely összegek alulirothoz intézendők. — Játéktervek és sorshuzási listák ingyen szolgálatnak ki.

Schäffer Károly
607 (2-6) Álladalmi értékpapírok kereskedése mainai Frankfurtban.

14,811 sorsjegy, egy millió 385,430 ft. nyereménnyel.
Csak 1 forint 30 krajczár
az ára ausztriai bankjegyekben vagy levelmarkokban az állam által biztosított

uj nyeremény-sorshuzás
egy eredeti negyedrészlet-sorsjegyének.

Legközelebbi huzás folyó évi május 25. és 26-án.
Főnyeremények ezüstpénzben:
200,000, 150,000, 130,000, 120,000, 115,000, 110,000, 104,000, 100,000, 50,000 stb. forint.

Az eddig fennálló állam-sorsjátékok közt, melyek a legnagyobb nyereménytöké kisorsolá-ával vannak felruháva, a résztvevőknek — miután minden sorsjegy nyereménynél kivül, még egy ingyen-sorsjegyben részesítetik, — minden tekintetben a legbiztosabb előnyt nyújtja. A nyeremények és szabad sorsjegyek biztos kiszolgáltatása végett, az illetők közvetlen az alulirt föladalmi hivatalhoz, mely által csaknem az összes főösszegek nyeretek meg — fordulhatnak.

Egész eredeti részlet-sorsjegyek 5 fjjával. Fél eredeti részlet-sorsjegyek 2 ft. 50 krral a. é. mindenkor készen találhatók, s a pénzüsszeg beküldése mellett bérmentesen eszközöltetnek

SELLE RUDOLF
592 (3-6) központi föladalmi hivatala által mainai Frankfurtban.

Üzlet-átvétel.

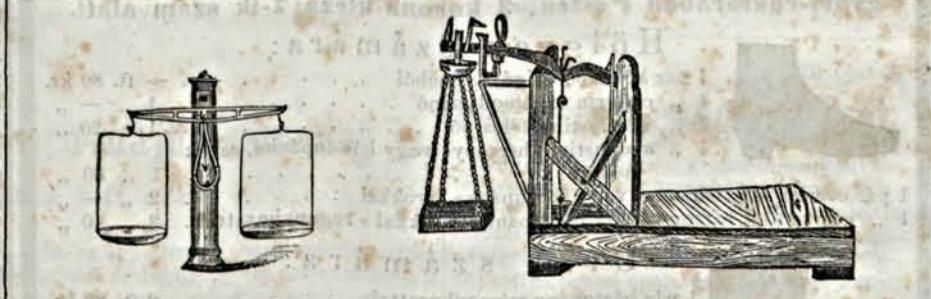
Alulirotnak van szerencsése ennel alázatos tisztelettel jelenteni, miszerint 6 a Lipót-városban, József-terén 12-ik szám alatt, több év óta fennálló,

„A SZERECSENHEZ“
ezimzett fűszerkereskedést megvette, és azt folyó évi április 1-én ténylegesen át is vette.

Szálladalmi kereskedőnek kötelezéseit egy, mint kötelezettségeit szoroson ismerve, melyek különösen az igazságos, gyors és előékeny szolgáltatásukban állanak; ennél fogva bátorodom a nagyérdemű közönségnek jól rendezett

czukor-, kávé-, rizs- s rhum-raktáramat,
nemkülönbön mindennemű

ásványvizek főraktárát
is kegyes figyelmébe ajánlani.
Édeskuty L.
602 (2-5)

Az alulirt
mérleg- és súlymérték-gyárosok
bátorkodnak a t. cz. közönség s üzlet-barátaikkal ezenel tisztelettel tudatni, hogy

Heksch Sándor F. urnál Pesten,
3 korona-utca 7-ik szám,

(szent György-naptól fogva 2 sas-utca 12-ik szám)
FIÓKRAKTÁRT

nyitottak, s remélik, hogy az eddig irántuk tanúsított bizalmat a nagyérdemű közönség ez új vállalatra is átruházza. Különösen ajánljuk a legújabb javítások szerint készült fűzermérlegeket (Decimalwagen) 5 évi jótállás mellett; francia balance-mérleg győgy-szeres, fűszer, mészáros, mérleg, állványos mérleg, aranyműves és levelmérlegeket és mindezekhez tartozó súlyokat.

Pesti raktárunk ezeket a legújányosabb áron adja és a t. rendelményeknek a leggyorsabban felel meg, a t. cz. közönség és ügyfeleik kegyébe ajánlják magukat.

Bécs, 1864. télutó 2-án,
Wagner W. és társa,
mérleg- és súlymérték-gyárosok,
593 (6-6)

20-ik szám. Tizenegyedik évfolyam.
Pest, május 15-én 1864.
Előfizetési feltételek 1864-dik évre:
a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. Fél évre 5 ft. Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

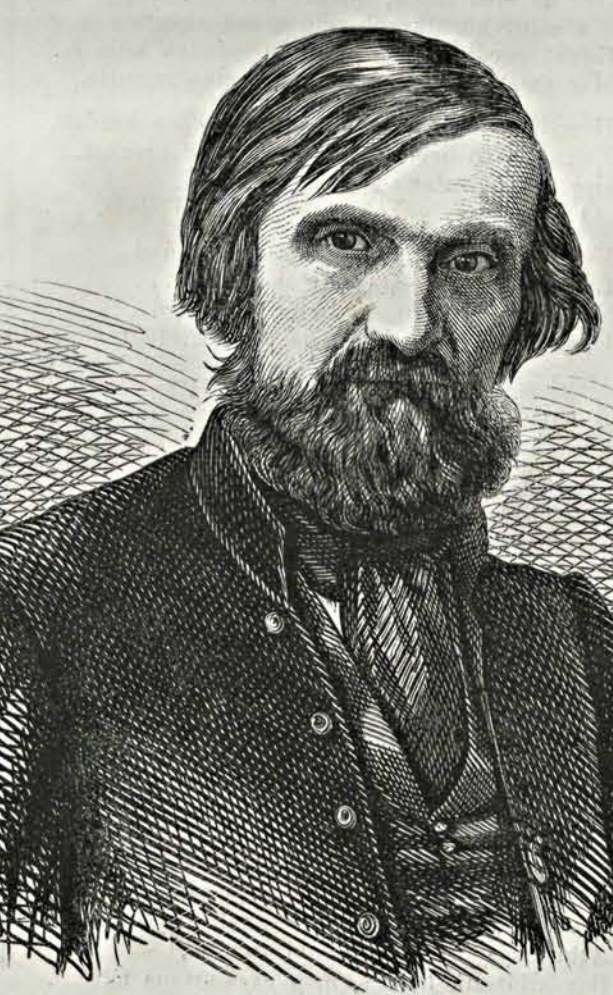
Mig hazánk Királyhágón innen eső nagyobb felében közéletünk utóbbi rövid intermezzója alatt elismerést érdemlő ifjabb tehetségek tüntek föl, addig tul, Erdélyben folyvást azok visznek irányadó szerepet, kiknek bölcsességét és jellemét már az 1848 előtti időkben megtanulta tisztelni és követni a nemzedék, és a kik a tapasztalás által gyarapodva és közbecsülésben emelkedve, a mellett pedig az idővel is folyvást lépést tartva, a közbizalomra ma is ép oly joggal tarthatnak igényt, mint előzőlt évtizedekkel. S ha sajnálni lehet talán, hogy az idők mostohasága miatt kevés újabb nevezetes hajtásnak örvendhetünk, de ezt ugyanez itt említett körülményből nagyon is meg lehet magyarázni; s ma is a legszebb reményekkel lehetünk eltelve a jövő iránt, mig olyan férfiakat látunk a nemzet élén, mint Mikó Imre, Teleki Domokos, Kemény Ferencz, Haynald Lajos, Jósika Lajos, Vér Farkas és többek közt — a kiről épen most akarunk szólni — Zeyk Károly.

Zeyk nem utolsó helyet foglal el Erdély közéletének nem rég multjában, a zöld asztalnál, a társadalmi élet terén, az egyházban és a közzgazdaság mezején. Itt ő első föllépésétől fogva mindenütt szószó, zászlótartó, vezető és mester. Jeles mint szónok és politikus, becsült és kitüntetett mint polgár, hasznos az egyházban, és mint gazda, elsőrendű példa.

A Zeykek egy régi hunyadmegyei nemes családból származnak, melynek egyik tagja már Nagy Lajos nápolyi hadjárataiban résztvett, s magát vitézül viselte, ez az oklevelekben még Zayek néven fordul elő. Egy más ős 1526-ban Zápolyának csapatzere volt; ennek fia Mihály változtatta a Zayek nevet Zeykre és vette fel a reformatus vallást. A többiek, ki Báthory István, ki Bocskai s mások alatt mind vezérek, várkapitányok és főtisztek voltak és a legújabb időkig az ország első hivatalaiban forogtak, de azért az igaz magyar typutst állandóan megtartották.

Zeyk Károly.

Született Zeyk Károly 1810 november 19-én; három jeles testvér között a közbülső. Apja a tudományról és ritka humanitására ismeretes kormányzó tanácsos, fiait kitünő nevelésben részesítette. Zeyk Károly otthon kezdve tanulását, később a maros-vásárhelyi főiskola igen jeles növendéke lett, hol különösen a matematikai tudományokban nem közönséges előmenetelt tanúsított. Tanulmányai bevezése után az akkori szokás szerint összes tantárgyaiból általános vizsgát tett fényes eredménnyel, s joggyakorlat végett két évet töltött

ZEYK KÁROLY.

Maros-Vásárhelyt a királyi táblán, innen pedig Bécsbe ment az udvari kancelláriához fogalmazónak.

1835-ben már visszatért a hazába, s az e tájt mozgalmasabbá vált politikai élet folyama csakhamar a cselekvés mezejére sodorta. 1836-ban nőül vette b. Kemény Juditot, az alsófehérmegyei főispáni helyettes

leányát, és nyilvános pályáját e megye gyűlésein kezdte meg, előbb Wesselényi Miklós vezetése, majd Kemény Dénes, Szász Károly és Zeyk József kalauzolás mellett. Ily auspiciumok alatt nem lesz meglepő, ha a kiváló képességű ifjú gyors léptekkel haladt elő a hatás és népszerűség ösvényén, s már 1837-ben, mint a központi Kozozsmegye követe jelenik meg az országgyűlésen, melyben atyja Zeyk Dániel és vele államférfiúi szónoki tekintetben versenyző testvére, a derék Zeyk József hasonló minőséggel vettek részt. Atyja főhivatalát már előbb, az 1834-ki országgyűlés feloszlatása s Esztei Ferdinánd főherczeg küldetése alkalmával letette volt.

Tehetségeinek azonban később nyitott valódi pályára, midőn Magyarország példájára a méltó sérelmi politika itt is háttérbe szorulván, az 1841-ki országgyűlésen először, reformszemlék kerültek szőnyegre. Az urbér szabályozását jelesen az idő gyors kifejlésre ösztönző jelszava s a meglevő viszonyok mindinkább érezhető tarthatlansága, az égető kérdések közé emelték. S e miatt sokan azok sorából, kik még 1834-ben oly élesen szóltak föl közzjogi és igazgatási kérdésekben, kiváltságokról és előjogaikról lemondani vonakodva, most a maradék táborához szegődtek, s nehezebbé tették a küzdelmet azon emelkedett lelkiületű kis csoportnak, mely a haza jóllétét önzetlen megtagadással egyesek érdekeinek elébe téve, állhatatosan megmaradt a haladás, reform zászlója alatt. E hívek között két hosszú országgyűlésen keresztül egyik legbátrabb és határozottan szabadelvű harcos volt Zeyk Károly s nem kisebb erélyvel és hatással működött ez időszakban

a megyegyűléseken is, melyeknek sorjában látogatása a vezérszerepet vívó tekintélyek részéről még folyvást dívatban volt. Nem egy kivivott üdvös eredmény tulajdonítható az ő hathatós befolyásának.

A mily erős volt több elvtársával együtt a kigondolásban, biztos, sőt — ha kell — merész az alkalmazásban, ép oly kevese